

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Pohledávky po splatnosti z hlediska účetního a daňového

Accounting and tax aspects of overdue receivables

Tereza BRABCOVÁ

Plzeň 2017

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza BRABCOVÁ**
Osobní číslo: **K14B0203P**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Název tématu: **Pohledávky po splatnosti z pohledu účetního a daňového**
Zadávající katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Zvolte cíl a metodický způsob řešení.
2. Pojednejte o pohledávkách z právního, účetního a daňového hlediska, z tezí vytvořte literární rešerši.
3. Zmapujte vývoj řešení pohledávek po splatnosti od roku 1993.
4. Analyzujte vliv účetního a daňového řešení pohledávek po splatnosti na fiktivním podniku a definujte vliv změn na výkonnost podniku.
5. Shrňte problematiku pohledávek po splatnosti a vypracujte závěr.

Rozsah grafických prací: **neuveden**
Rozsah kvalifikační práce: **40 - 60 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

- **BAŘINOVÁ, Dagmar; VOZŇÁKOVÁ, Iveta.** *Pohledávky právně daňově účetně. 3. rozšířené vydání.* Praha: Grada Publishing, 2007. 135 s., ISBN 978-80-247-1816-2
- **DRBOHLAV, Josef; POHL, Tomáš.** *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu.* Praha: ASPI Publishing, 2004. 182 s., ISBN 80-86395-93-6
- **ŠANTRŮČEK, Josef.** *Pohledávky, jejich cese a hodnota.* Praha: Oeconomica, 2012. 122 s., ISBN 978-80-245-1920-3
- *Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů*

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jana Hinke, Ph.D.**
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: **21. října 2016**
Termín odevzdání bakalářské práce: **24. dubna 2017**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Ing. Michaela Krechovská, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 21. října 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Pohledávky po splatnosti z pohledu účetního a daňového“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne

.....

podpis autora

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Ing. Janě Hinke, Ph.D. za odbornou pomoc a cenné rady, které mi po celou dobu psaní mé práce poskytovala. Dále bych ráda poděkovala své rodině, za poskytnutí psychické podpory a motivace při studiu.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl práce a metodika řešení.....	9
2 Literární rešerše.....	11
2.1 Vymezení pojmu pohledávek.....	11
2.1.1 Pohledávky z účetního hlediska	11
2.1.2 Pohledávky z daňového hlediska	11
2.1.3 Pohledávky z právního hlediska.....	12
2.2 Základní charakteristiky pohledávek	12
2.2.1 Oceňování pohledávek	12
2.2.2 Členění pohledávek	12
2.2.3 Zajištění pohledávek	13
2.3 Pohledávky po lhůtě splatnosti.....	15
2.3.1 Účetní hledisko.....	15
2.3.2 Daňové hledisko.....	15
2.4 Opravné položky k pohledávkám.....	16
2.4.1 Opravné položky účetní	16
2.4.2 Opravné položky zákonné.....	16
2.5 Odpis pohledávek po lhůtě splatnosti.....	17
2.5.1 Daňově účinný odpis pohledávky	17
2.5.2 Daňově neúčinný odpis pohledávky	18
2.6 Vývoj zákona o rezervách se zaměřením na opravné položky k pohledávkám	19
2.6.1 Charakteristika vyhlášeného znění.....	20
2.6.2 Charakteristika znění platného od 1. 8. 1995	20
2.6.3 Charakteristika znění platného od 12. 6. 2003	21
2.6.4 Charakteristika znění platného od 1. 1. 2004	21
2.6.5 Charakteristika znění platného od 1. 1. 2006.....	22
2.6.6 Charakteristika znění platného od 1. 1. 2008.....	22
2.6.7 Charakteristika znění platného od 1. 1. 2014	23
2.6.8 Charakteristika znění platného od 1. 12. 2016.....	24
2.7 Vykazování pohledávek a opravných položek v účetních výkazech	25
2.7.1 Vykazování pohledávek a opravných položek v rozvaze	25
2.7.2 Vykazování pohledávek a opravných položek ve výkazu zisku a ztráty	26

2.7.3	Vykazování pohledávek a opravných položek v příloze v účetní závěrce	27
2.8	Vybrané ukazatele finanční analýzy se zaměřením na oblast pohledávek po splatnosti a opravných položek	27
2.8.1	Ukazatele rentability	27
2.8.2	Ukazatele likvidity	28
2.8.3	Ukazatele aktivity.....	28
2.8.4	Ukazatele zadluženosti.....	28
3	Praktická část	30
3.1	Vliv změn z oblasti pohledávek po splatnosti na finanční pozici, výkonnost a vybrané finanční ukazatele	30
3.1.1	Vliv na finanční pozici podnikatelského subjektu	30
3.1.2	Vliv na výkonnost podnikatelského subjektu.....	30
3.1.3	Vliv na vybrané ukazatele finanční analýzy	31
3.2	Vliv změn v zákoně o rezervách na finanční pozici, výkonnost a vybrané finanční ukazatele.....	35
3.3	Finanční pozice, výkonnost a vybrané finanční ukazatele fiktivního podniku v roce 2015 a dopad změn v zákoně o rezervách na jejich hodnoty	41
3.3.1	Stanovení fiktivního podniku.....	42
3.3.2	Řešení opravných položek ve fiktivním podniku v roce 2015	42
3.3.3	Dopad změn č. 1a a 1b na vybrané ukazatele fiktivního podniku.....	45
3.3.4	Dopad změny č. 2 na vybrané ukazatele fiktivního podniku	47
3.3.5	Dopad změn č. 3a a 3b na vybrané ukazatele fiktivního podniku.....	48
3.3.6	Dopad změny č. 4 na vybrané ukazatele fiktivního podniku	50
3.3.7	Dopad změn č. 5a a 5b na vybrané ukazatele fiktivního podniku.....	52
3.3.8	Dopad změny č. 6 na vybrané ukazatele fiktivního podniku	54
3.3.9	Komparace výsledných hodnot vybraných ukazatelů	54
	Závěr	61
	Seznam tabulek	63
	Seznam obrázků	63
	Seznam použitých zkratk.....	64
	Seznam použitých zdrojů	65
	Seznam příloh	68

Úvod

Mezi cíle každého podnikatelského subjektu patří dosahování zisku, maximalizace tržní hodnoty firmy, dobré jméno společnosti, dosahování kladných hodnot cash flow, ale např. i zdokonalování stávajících a vývoj nových výrobků. Ničeho z toho by subjekt nemohl dosáhnout, pokud by nespolečně pracoval s odběrateli. V dnešní době je velmi oblíbenou formou spolupráce mezi dodavatelem a odběratelem obchodní úvěr. Prodejem na obchodní úvěr se však dodavatel vystavuje mnoha rizikům, z nichž nejpodstatnějším je riziko nezaplacení a tedy vznik pohledávek po splatnosti, jimiž se bude práce zabývat.

Pohledávky po splatnosti představují pro podnikatele problém z mnoha důvodů. Jedním z nich je to, že podnikatel nedostane zaplacen za své zboží či služby, čímž se zhoršuje jeho likvidita. Pokud se jedná o menší podnikatelský subjekt nebo o dodavatele s nízkým počtem odběratelů, mohou neuhrazené pohledávky vyústit až v nedostatečné cash flow, neschopnost hradit včas anebo vůbec své závazky a v nejhorším případě v zánik podniku. Dalším problémem je to, jak pohledávku po splatnosti zachytit v účetnictví. Účetní jednotky mají povinnost vést účetnictví tak, aby podávalo věrný a poctivý obraz skutečnosti. V účetnictví by se tedy mělo promítnout, že s prodlužující se dobou po splatnosti klesá hodnota pohledávek. Účetní jednotky také musí dodržovat zásadu opatrnosti, podle které se do účetnictví promítají všechny předpokládané ztráty, rizika i znehodnocení majetku, přestože ještě nenastaly. Mezi nástroje zásady opatrnosti patří mj. opravné položky.

S tvorbou opravných položek k pohledávkám se setkává převážná většina podnikatelských subjektů, která eviduje pohledávky po splatnosti. Opravné položky jsou součástí aktiv podniku a představují dočasné snížení hodnoty, což je nezbytné právě pro zajištění splnění základních principů účetnictví. Tvorbu opravných položek upravují především zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. Problematika tvorby a využití opravných položek a jejich úprava v těchto předpisech tvoří převážnou část práce.

Jak je vidět, pohledávky po splatnosti a s nimi související opravné položky jsou stále aktuálním tématem a poskytují široké možnosti ke zmapování jejich vývoje.

1 Cíl práce a metodika řešení

Cílem této práce je kvantifikovat vliv změn právních předpisů v oblasti pohledávek na výkonnost a finanční pozici podniku a vybrané finanční ukazatele. Práce bude zaměřena na změny v zákoně č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů.

V práci budou uplatněny tyto metody:

- deskripce předpisů upravujících oblast pohledávek po splatnosti se zaměřením na opravné položky,
- analýza specifík pohledávek po splatnosti,
- komparační analýza jednotlivých řešení pohledávek po splatnosti,
- komparace efektivity jednotlivých řešení a změn ve výkonnosti a finanční pozici podniku.

Práce bude rozdělena na část teoretickou a praktickou. V první části práce bude nejprve za pomoci literárních, časopiseckých a internetových zdrojů provedena deskripce pohledávek z pohledu účetního, daňového a právního. Poté se práce bude věnovat základním charakteristikám pohledávek, mezi něž mimo jiné patří oceňování pohledávek, členění pohledávek a zajištění pohledávek. Další podstatná část literární rešerše bude věnována pohledávkám po splatnosti, opravným položkám a odpisu pohledávek. Především s opravnými položkami souvisí další část, ve které bude charakterizován vývoj zákona o rezervách od jeho vzniku v roce 1992 právě se zaměřením na oblast opravných položek. Poté se práce věnovat vykazování pohledávek po splatnosti a opravných položek ve finančních výkazech. Závěr literární rešerše bude věnován vybraným finančním ukazatelům.

V praktické části práce bude nejprve postupně vyjádřen vliv změn z oblasti pohledávek po splatnosti na finanční situaci, výkonnost a vybrané finanční ukazatele podnikatelského subjektu. Poté bude následovat analýza dopadů významných změn v zákoně o rezervách na vybrané ukazatele. V další části práce bude přepočtena výše opravných položek dle vybraných znění zákona o rezervách, přičemž bude ponechána struktura pohledávek po splatnosti, jež měl fiktivní podnik v roce 2015. Tato přepočtená výše bude využívána k vypočtení nových hodnot těch ukazatelů, na něž působí změny v oblasti opravných položek. Přepočtené výše ukazatelů dle jednotlivých znění zákona o rezervách budou komparovány s původními hodnotami fiktivního

podniku z roku 2015. Fiktivní podnik bude vytvořen pomocí mediánu ze vzorku 100 zemědělských podniků z České republiky. Pro lepší zachycení těchto změn se bude v této práci předpokládat, že jsou ve fiktivním podniku shodné účetní opravné položky s daňovými. Z toho také vyplývá, že vliv daných změn na výsledek hospodaření bude vykazovat shodnou tendenci vývoje jako vliv na daňové zatížení subjektu.

2 Literární rešerše

2.1 Vymezení pojmu pohledávek

2.1.1 Pohledávky z účetního hlediska

Pohledávku je z účetního hlediska možno definovat jako právo na zaplacení určité peněžní částky. Prováděcí vyhláška č. 500/2002 k zákonu o účetnictví rozděluje pohledávky na dlouhodobé a krátkodobé podle doby jejich splatnosti. Za dlouhodobé jsou považovány pohledávky, které mají k okamžiku sestavení účetní závěrky dobu splatnosti delší než jeden rok. Krátkodobé pohledávky mají k tomuto okamžiku dobu splatnosti jeden rok a kratší. (Vyhláška 500/2002 Sb. § 10 a 11)

Ve směrné účtové osnově jsou dlouhodobé i krátkodobé pohledávky evidovány především v účtové třídě 3 – Zúčtovací vztahy. Nutné je dodržovat první 2 čísla syntetických účtů. Např. ve skupině 31 se evidují mimo jiné pohledávky z obchodních vztahů, poskytnuté zálohy dodavatelům a pohledávky za eskontované cenné papíry, např. směnky. Ve skupině 35 se účtují všechny pohledávky za společníky. V účtové skupině 37 – Jiné pohledávky a závazky se zachycují pohledávky z prodeje (popř. nájmu) podniku nebo o nakoupené a prodané opce. Účtovou osnovu je možné vidět v příloze A. (Drbohlav, Pohl, 2011)

2.1.2 Pohledávky z daňového hlediska

Z daňového hlediska jsou pohledávky upravovány především dvěma stěžejními zákony, kterými jsou zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen zákon o daních z příjmů) a zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (dále jen zákon o rezervách). Zákon o daních z příjmů umožňuje poplatníkům daní z příjmů zmírnit nepříznivé dopady způsobené tím, že dlužník (odběratel) neuhradí své závazky včas ve lhůtě splatnosti. (Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů)

Zákon o rezervách upravuje pro účely zjištění základu daně z příjmů způsob tvorby a výši rezerv a opravných položek, které jsou považovány za náklad vynaložený za účelem dosažení, zajištění a udržení příjmů u poplatníků daní z příjmů. Z pohledu pohledávek jsou nejpodstatnějšími § 8 Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení a § 8a Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994. Důležité jsou také § 8b Opravné položky k pohledávkám z titulu ručení za clo a § 8c, který se zabývá možností tvorby opravné položky až do výše

100 % při splnění stanovených podmínek. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů)

2.1.3 Pohledávky z právního hlediska

Z právního hlediska je na pohledávku pohlíženo jako na právo, které vzniká jednomu účastníku vůči druhému. V rámci tohoto právního vztahu jsou účastníci nazýváni věřitel a dlužník. Nejčastějším důvodem pro vznik pohledávky je vznik právního vztahu na základě smlouvy, ze které plynou práva a povinnosti účastníků. Věřitel má právo obdržet od dlužníka určité plnění, peněžité či nepeněžité, a dlužník má povinnost toto plnění poskytnout. Plnění je nutno poskytnout do data splatnosti. Pojem splatnost je využíván jak pro peněžité, tak pro nepeněžité pohledávky. Pokud není pohledávka uspokojena do data splatnosti, věřitel má právo tuto pohledávku vymáhat. (Drbohlav, Pohl, 2011)

2.2 Základní charakteristiky pohledávek

2.2.1 Oceňování pohledávek

Pohledávky se oceňují třemi způsoby, a to jmenovitou hodnotou, pořizovací cenou a reálnou hodnotou. Jmenovitou hodnotou se oceňují pohledávky v době jejich vzniku. Pořizovací cenou jsou oceňovány pohledávky nabyté za úplatu nebo vkladem. Pořizovací cenou se rozumí částka, za kterou byla pohledávka pořízena, navýšená o náklady související s pořízením. Mezi tyto náklady patří např. odměny právníkům a provize. Reálnou hodnotou se ke dni roční účetní závěrky oceňují pohledávky určené k obchodování. (Brychta, 2009)

V mezinárodních standardech IAS/IFRS je za reálnou hodnotu pohledávky považována částka, za kterou by společnost mohla pohledávku prodat mezi znalými a ochotnými stranami za obvyklých podmínek. (Bařinová, Vozňáková, 2007)

2.2.2 Členění pohledávek

Pohledávky bývají členěny podle různých hledisek, záleží především na účelu, pro který je členění prováděno. Nejčastěji se objevuje členění pohledávek podle doby splatnosti (časové hledisko) na krátkodobé a dlouhodobé. Krátkodobé pohledávky mají v době vzniku splatnost do 1 roku, zatímco dlouhodobé pohledávky mají dobu splatnosti delší než 1 rok. Časové hledisko hraje důležitou roli především při sestavování účetní

závěrky, kdy se pohledávky na krátkodobé a dlouhodobé dělí podle doby splatnosti k rozvahovému dni. (Honzíková, 2015)

Pro potřeby oceňování se pohledávky dále dělí na vlastní a cizí. Vlastní pohledávky vznikají na základě právního vztahu mezi 2 subjekty – věřitelem a dlužníkem. Věřitel něco pro dlužníka vykoná a dlužník mu za to musí poskytnout odměnu. Věřitel má tedy za dlužníkem pohledávku. Pokud dojde u vlastní pohledávky ke změně věřitele, jedná se již o pohledávku cizí. V takovém případě převede věřitel pohledávku na nový subjekt, který se stane novým věřitelem. Nejčastěji se tak děje postoupením, ale i vkladem, děděním nebo darováním. (Brychta, 2009)

Dalším velmi podstatným členěním je členění dle účtové osnovy, v níž je pro pohledávky spolu se závazky vyhrazena účtová třída 3 – Zúčtovací vztahy. Mezi nejčastěji využívané skupiny účtů z této třídy, na kterých za pohledávky zachycují, patří:

- skupina 31 – Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé),
- skupina 33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi,
- skupina 34 – Zúčtování daní a dotací,
- skupina 35 – Pohledávky za společníky,
- skupina 37 – Jiné pohledávky a závazky. (Müllerová, Šindelář, 2016)

Jedním z mnoha další členění, je členění pohledávek podle toho, z jakého důvodu podnikatelskému subjektu vznikly. Toto členění vzdáleně koresponduje s členěním pohledávek podle účtové osnovy:

- pohledávky z obchodního styku,
- pohledávky z peněžních půjček a bankovních úvěrů,
- pohledávky ostatní. (Šantrůček, Štědra, 2012)

2.2.3 Zajištění pohledávek

Předpokladem pro vznik pohledávky je uzavření smlouvy. Obě strany by si měly náležitě promyslet obsah smlouvy, z něhož by mělo být patrné, co je obsahem závazku, kdo je povinen závazek plnit, vůči komu je povinen, jaká je výše úplaty a jaké jsou dodací a platební podmínky. Je také vhodné prověřit si, zda je druhá strana k uzavření dané smlouvy oprávněná. (Bařinová, Vozňáková, 2007)

I přes veškerou opatrnost je zde však riziko, že dojde k nějakému rozporu, jelikož je úprava těchto smluvních vztahů v zákonech značně volná. Pro věřitele je poté obtížné získat od dlužníka „své peníze“. Aby byl zmírněn nebo ideálně úplně odstraněn dopad neuhrazených pohledávek, nabízí právní předpisy množství zajišťovacích nástrojů. (Děrgel, 2008)

Mezi velmi často používané způsoby zajištění patří záloha, smluvní pokuta a zástavní právo. Dále se můžeme setkat s pojištěním pohledávek, bankovní zárukou, faktoringem, převzetím dluhu, směnkou, akreditivem a moha dalšími zajišťovacími prostředky. (Pilátová, Richter, 2011)

2.2.3.1 Záloha

Patrně nejúčinnější formou zajištění pohledávky je záloha. Používání zálohových plateb je mezi odběrateli a dodavateli stále oblíbenější, což může být mimo jiné způsobeno i tím, že se zaplacení zálohy nepovažuje za uskutečnění zdanitelného plnění. Zálohou může být zaplacena jak část, tak i celá hodnota pohledávky. (Bařinová, Vozňáková, 2007)

2.2.3.2 Smluvní pokuta

Smluvní pokuta patří také k často využívaným zajišťovacím nástrojům. Musí být sjednána písemně a je potřeba stanovit také výši pokuty a způsob jejího plnění. Nejčastěji má smluvní pokuta peněžitou formu, je ale možné dohodnout se i na podobě nepeněžní. Příkladem nepeněžní smluvní pokuty může být povinnost prodávajícího dodat kupujícímu další zboží v případě nedostatečné kvality dodávky. (Drbohlav, Pohl, 2011)

2.2.3.3 Zástavní právo

Zástavní právo je upraveno Občanským zákoníkem a v praxi bývá využíváno patrně nejčastěji. Zástavním právem může být totiž zajištěna pohledávka peněžitá i nepeněžitá, a dokonce i pohledávka, která má vzniknout teprve v budoucnu. K faktickému využití zástavního práva pak dochází v případě, kdy dlužník řádně a včas nesplatí dluh. Pokud k této situaci dojde, má věřitel právo dosáhnout uspokojení zpeněžením zástavy. (Doleček, 2014)

Zástavu lze zpeněžit pouze ve veřejné dražbě nebo soudním prodejem. Předmětem zástavy může být věc movitá i nemovitá. Aby bylo zástavní právo platné, je nutné písemně sepsat zástavní smlouvu. (Děrgel, 2008)

2.3 Pohledávky po lhůtě splatnosti

2.3.1 Účetní hledisko

Z účetního pohledu jsou pohledávky po lhůtě splatnosti velmi nepříznivým jevem zvláště proto, že s prodlužující se dobou po splatnosti stále více ztrácejí na hodnotě. To je způsobeno tím, že se snižuje pravděpodobnost inkasa pohledávky. Jelikož účetnictví musí poskytovat věrné a poctivé zobrazení skutečnosti, je nutné toto snížení hodnoty pohledávky v účetnictví promítnout. Účetní předpisy nabízí dvě možnosti snížení hodnoty pohledávky:

- dočasné snížení hodnoty pohledávky,
- trvalé snížení hodnoty pohledávky. (Pilařová, 2010)

Dočasné, někdy také přechodné, snížení hodnoty majetku je uskutečňováno za využití opravných položek. Využívá se u pohledávek, u nichž ještě existuje pravděpodobnost úhrady, přičemž nezáleží na tom, zda úhrada proběhne dobrovolně nebo až po soudním či jiném vymáhání. Pokud k úhradě skutečně dojde, opravná položka se jednoduše zruší. Opravná položka se musí zrušit také v případě, že se charakter snížení hodnoty majetku změní z dočasného na trvalý. Trvalé snížení hodnoty pohledávky nastává v případě, že již v podstatě neexistuje šance na vymožení hodnoty pohledávky, pohledávky je tedy již promlčena. Nástrojem trvalého snížení hodnoty je odpis pohledávky. (Kadlec, 2013)

2.3.2 Daňové hledisko

Z daňového pohledu představují pohledávky po splatnosti hned dva klíčové problémy. Prvním z nich je to, že věřiteli vznikl výnos, který vstupuje do základu daně, avšak již mu nevznikne příjem. Musí tedy daň zaplatit z jiných zdrojů, než z prostředků získaných od dlužníka. Další negativní dopad představuje vznik zdanitelného plnění na DPH a tedy vznik povinnosti odvést daň. Ta musí být však opět zaplácena z jiných věřitelových zdrojů. Opět jsou zde dvě možnosti, jak negativní dopady do základu daně z příjmů zmírnit. Jedná se o:

- tvorbu zákonných opravných položek,
- jednorázový odpis pohledávky. (Pilařová, 2010)

2.4 Opravné položky k pohledávkám

Opravné položky vyjadřují dočasné (přechodné) snížení hodnoty majetku. Opravné položky k pohledávkám tedy představují dočasné snížení hodnoty pohledávky. O dočasném snížení se hovoří proto, že zde ještě existuje možnost úhrady pohledávky. Opravné položky jsou děleny na opravné položky účetní a daňové (zákonné). (Kadlec, 2013)

2.4.1 Opravné položky účetní

Důvodem tvorby účetních opravných položek je především to, že účetnictví musí podávat věrný a poctivý obraz skutečnosti. Stejně tak je tvorba účetních opravných položek povinností vyplývající z dodržení zásady opatrnosti. Dle zákona o účetnictví musí účetní jednotky při oceňování ke konci rozvahového dne zahrnout nejen zisky, ale také všechna předvídatelná rizika, možné ztráty i snížení hodnoty, jež jsou známy do okamžiku sestavení účetní závěrky. (Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví)

Opravné položky k pohledávkám jsou účtovány na vrub nákladů v účtové skupině 55. Jako protiúčet se používá účet z účtové skupiny 39 (nejčastěji bývá v praxi využíván účet 391). Opravné položky se tvoří pouze za účelem snížení hodnoty majetku, nikdy nesmí hodnotu majetku zvyšovat. O účetních opravných položkách nemusí účtovat účetní jednotky, které vedou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu. (Kadlec, 2013)

Výše účetních opravných položek k pohledávkám bývá stanovena ve vnitropodnikových předpisech, je však jasné, že s přibývajícím dobou po splatnosti výše opravné položky stoupá, protože klesá šance na obdržení úhrady pohledávky. Tvorba účetních opravných položek není ve firmách oblíbenou záležitostí, protože se nejedná o daňově uznatelný náklad. Společnosti proto tvoří především zákonné opravné položky, jelikož zde se již jedná o daňově uznatelný náklad. Velmi často dochází k tomu, že k jedné pohledávce jsou vedle sebe tvořeny jak účetní, tak zákonné opravné položky. V takovém případě nesmí součet těchto opravných položek přesáhnout 100 % účetní hodnoty pohledávky. (Pilařová, 2011)

2.4.2 Opravné položky zákonné

Tvorba zákonných opravných položek je upravena zákonem o rezervách, jejich daňová účinnost potom zákonem o daních z příjmů. Někdy bývají označovány jako daňové opravné položky. Základním důvodem pro tvorbu zákonných opravných položek je

možnost snížení základu daně z příjmů pomocí vzniku daňově účinného nákladu. (Pilařová, 2011)

Opravné položky samozřejmě nelze tvořit na všechny pohledávky po splatnosti. Současné znění zákona o rezervách, tedy znění platné od 1. 12. 2016, stanovuje zákaz tvorby zákonných opravných položek k pohledávkám vzniklým např. z titulu:

- úvěrů,
- ručení,
- záloh,
- zápůjček,
- cenných papírů a ostatních investičních nástrojů,
- úhrady ztráty obchodní korporace,
- bezúplatného nabytí. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů)

2.5 Odpis pohledávek po lhůtě splatnosti

Odpis pohledávky představuje trvalé (přímé) snížení hodnoty pohledávky. Odepsaná pohledávka je úplně vyřazena z rozvahy a její hodnota se promítne do nákladů. Odpis pohledávky je na rozdíl od opravných položek procesem nevratným a subjekt, který ho využije, nemůže odepsanou hodnotu pohledávky znovu do rozvahy „vrátit“. (Bařinová, Vozňáková, 2007)

Odpis pohledávky způsobí změnu nejen v rozvaze (snížení stavu aktiv), ale i ve výkazu zisku a ztráty, kde sníží skrze náklady účetní výsledek hospodaření. Přestože odepsaná pohledávka zmizí z rozvahy, musí ji subjekt dále evidovat, neboť je zde stále nepatrná pravděpodobnost, že dlužník pohledávku uhradí. Odepsanou pohledávku eviduje podnikatel v podrozvahové evidenci, a to do té doby, než pohledávka zanikne v právním slova smyslu, což může být způsobeno např. zánikem dlužníka bez právního zástupce. (Děrgel, 2016)

Odpis pohledávek se podle daňové uznatelnosti dělí na daňově účinný a daňově neúčinný (účetní) odpis. (Müllerová, Šindelář, 2016)

2.5.1 Daňově účinný odpis pohledávky

Daňově uznatelný odpis pohledávky upravuje zákon o daních z příjmů. Prakticky je odpis pohledávky uznatelný pouze ve 2 případech, a to:

- jen do výše pohledávky, jež je krytá zákonnými opravnými položkami,
- z šesti důvodů uvedených v § 24 zákona o daních z příjmů.

Co se týče zákonných opravných položek, jejich tvorba není nutná v případě, že se jedná o pohledávku, ke které nemůže být vytvořena zákonná opravná položka, protože od její splatnosti uplynulo méně než 18 měsíců. Druhým případem, kdy nebude tvořena opravná položka, je situace, kdy se jedná o pohledávku se jmenovitou hodnotou vyšší než 200.000 Kč, ohledně které však nebylo zahájeno soudní, správní nebo rozhodčí řízení. V těchto dvou výjimečných případech se bude i bez vytvoření zákonných opravných položek jednat o daňově uznatelný odpis pohledávky. (Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů)

Některý z 6 případů uvedených v § 24, kdy vzniká daňový náklad při odpisu pohledávky, nastává v okamžiku, kdy je odepisovaná pohledávka vedena za dlužníkem:

1. u kterého soud zrušil konkurz pro nedostatek majetku, pohledávka byla ze strany věřitele přihlášena u insolventního soudu a měla být vypořádána z konkurzní podstaty,
2. který je v úpadku nebo mu úpadek hrozí,
3. který zemřel (FO) a pohledávku nebylo možné uspokojit ani vymáháním na jeho dědicích,
4. který zanikl (PO) bez právního nástupce a nebyl s věřitelem spojenou osobou,
5. na jehož majetek je uplatňována veřejná dražba,
6. jehož majetek je postižen exekucí. (Skálová a kol., 2016)

2.5.2 Daňově neúčinný odpis pohledávky

Pro daňově neúčinný odpis bývá často používán také výraz účetní odpis. Jedná o odpis pohledávky vytvořený nad rámec možností uvedených jako daňový výdaj v zákoně o daních z příjmu a účetní jednotka ho tedy zaúčtuje na základě vlastního rozhodnutí. Může se jednat například o odpis pohledávku:

- u které náklady na její vymáhání přesáhly, nebo je za všech okolností zřejmé, že přesáhnou, její výtěžek,
- jež je vedena za dlužníkem, který je podle sdělení příslušného orgánu (soudy, policie, ...) neznámého pobytu,
- promlčenou. (Müllerová, Šindelář, 2016)

2.6 Vývoj zákona o rezervách se zaměřením na opravné položky k pohledávkám

První, tedy vyhlášené znění zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů vešlo v platnost dne 21. prosince 1992. Účinný začal být zákon ale až od 1. ledna 1993. Od té doby prošel několika více či méně výraznými změnami. Dobu platnosti jednotlivých verzí zákona o rezervách znázorňuje tabulka č. 1. (Změny zákonů, 2017)

Tabulka 1: Znění zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů

Znění:	Platné od:
Vyhlášené znění	21. 12. 1992
Znění 2.	1. 6. 1993
Znění 3.	1. 1. 1994
Znění 4.	1. 8. 1995
Znění 5.	1. 1. 1998
Znění 6.	28. 12. 1998
Znění 7.	1. 4. 2000
Znění 8.	1. 1. 2001
Znění 9.	1. 5. 2002
Znění 10.	1. 9. 2002
Znění 11.	12. 6. 2003
Znění 12.	1. 1. 2004
Znění 13.	1. 1. 2005
Znění 14.	29. 9. 2005
Znění 15.	1. 1. 2006
Znění 16.	1. 6. 2006
Znění 17.	1. 1. 2008
Znění 18.	1. 7. 2008
Znění 19.	1. 1. 2009
Znění 20.	20. 7. 2009
Znění 21.	1. 1. 2010
Znění 22.	1. 1. 2011
Znění 23.	1. 1. 2014
Znění 24.	1. 1. 2015
Znění 25.	1. 1. 2016
Znění 26.	29. 7. 2016
Znění 27.	23. 9. 2016
Znění 28. (aktuální)	1. 12. 2016

Zdroj: vlastní zpracování dle zmenyzakonu.cz, 2017

V tabulce č. 1 jsou znázorněna všechna dosavadní znění zákona o rezervách, přičemž jsou zvýrazněna ta, ve kterých byly pozměněny důležité parametry týkající se opravných položek k pohledávkám nebo došlo k rozsáhlým změnám (především změny

v maximální výši opravných položek v %). Těmto zvýrazněným zněním spolu s prvním vyhlášeným zněním se bude práce věnovat v následujících kapitolách.

2.6.1 Charakteristika vyhlášeného znění

První vyhlášené znění zákona o rezervách platné od 20. 11. 1992 neobsahovalo o opravných položkách žádnou informaci. § 8, který se později především věnuje opravným položkám, upravoval v tomto znění jen rezervy na pohledávky za dlužníky v konkursním a vyrovnávacím řízení. (Podnikatel.cz, 2017)

2.6.2 Charakteristika znění platného od 1. 8. 1995

Do července roku 1995 upravoval zákon o rezervách pouze způsob tvorby a výši rezerv. Od 1. srpna 1995 se však začal zabývat i způsobem tvorby a výši opravných položek. Nejvíce se jimi zabýval již zmiňovaný § 8, jehož název byl změněn na Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v konkursním a vyrovnávacím řízení. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, 1995)

Dále vznikl § 8a Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994, který stanovil, že poplatníci daně z příjmů splňující všechny podmínky mohou k pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994 vytvářet opravné položky až do výše:

- a) 20 % účetní hodnoty pohledávky, pokud uplynulo více než 6 měsíců od konce sjednané lhůty splatnosti,
- b) 33 % účetní hodnoty pohledávky, pokud uplynulo více než 12 měsíců od konce sjednané lhůty splatnosti. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, 1995)

Mimo tyto procentní výše opravných položek povoloval § 8a tvorbu vyšších procentních hodnot opravných položek poplatníkům daně z příjmů, kteří podali návrh na zahájení řízení proti dlužníkovi. V takovém případě mohl poplatník vytvořit opravnou položku až do výše:

- a) 50 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 18 měsíců,
- b) 66 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 24 měsíců,

- c) 80 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 30 měsíců,
- d) 100 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 36 měsíců. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, 1995)

2.6.3 Charakteristika znění platného od 12. 6. 2003

Od 12. června 2003 byl zákon o rezervách rozšířen mj. o § 8b Opravné položky k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh. Podle tohoto paragrafu mohou opravné položky vytvářet poplatníci daně z příjmů, kteří kromě dalších podmínek ručí za celní dluh. To znamená, že těmto poplatníkům vznikla pohledávka z důvodu ručení za celní dluh. V takovém případě může být opravná položka vytvořena až do výše hodnoty pohledávky. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, 2003)

2.6.4 Charakteristika znění platného od 1. 1. 2004

Ve znění zákona o rezervách platném od 1. 1. 2004 došlo k výraznějším úpravám v § 8a Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994. K těmto pohledávkám mohli poplatníci daně z příjmů od 1. 1. 2004 vytvářet opravné položky jen do maximální jednotné výše 20 % neuhrazené hodnoty pohledávky, a to za předpokladu, že od konce lhůty splatnosti pohledávky uplynulo více než 6 měsíců.

K úpravě maximální procentuální výše opravných položek došlo i u pohledávek, za kterými bylo zahájeno rozhodčí, soudní nebo správní řízení. Podle upraveného znění zákona o rezervách mohl poplatník daně z příjmů vytvářet opravné položky až ve výši:

- a) 33 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 12 měsíců,
- b) 50 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 18 měsíců,
- c) 66 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 24 měsíců,
- d) 80 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 30 měsíců,

- e) 100 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 36 měsíců. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, 2004)

2.6.5 Charakteristika znění platného od 1. 1. 2006

Další výraznou změnu v oblasti opravných položek k pohledávkám obsahovalo znění zákona o rezervách platné od 1. 1. 2006. V této verzi zákona se objevil nový § 8c, který se týkal nepromlčených pohledávek do 30.000 Kč. V tomto paragrafu byla poplatníkovi dána možnost vytvoření opravné položky na nepromlčené pohledávky až do výše 100 % neuhrazené hodnoty pohledávky, pokud:

- a) se nejednalo o pohledávku již odepsanou na vrub výsledku hospodaření nebo vzniklou:
- za společníky, akcionáři apod. za upsaný vlastní kapitál,
 - mezi spojenými osobami,
- b) rozvahová hodnota pohledávky v době vzniku nepřesáhla částku 30.000 Kč
- c) od konce lhůty splatnosti uplynulo min. 12 měsíců,
- d) ke dni tvorby opravné položky nepřesahovala celková hodnota ostatních pohledávek poplatníka vůči témuž dlužníkovi 30.000 Kč. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, 2006)

2.6.6 Charakteristika znění platného od 1. 1. 2008

V tomto znění došlo v oblasti opravných položek k pohledávkám hned k několika změnám. První z nich představoval změněný název § 8, který zněl Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení (dříve v konkursním a vyrovnacím řízení). (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, 2008)

Další podstatné úpravy obsahoval § 8a Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosince 1994. Došlo zde k rozdělení nepromlčených pohledávek na:

- a) pohledávky, jejichž rozvahová hodnota nepřesáhla v okamžiku vzniku částku 200.000 Kč,
- b) pohledávky, jejichž rozvahová hodnota byla v době vzniku vyšší než 200.000 Kč.

V případě pohledávek s hodnotou do 200.000 Kč včetně měl poplatník daně z příjmů možnost vytvářet při splnění všech ostatních podmínek opravné položky až do výše

20 % hodnoty pohledávky. Dále zůstala možnost vytvářet vyšší opravné položky (33 %, 50 %, 66 %, 80 % a 100 % dle počtu měsíců uplynulých od doby splatnosti) v případě, že bylo ohledně těchto pohledávek zahájeno soudní, správní apod. řízení. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, 2008)

K pohledávkám, jejichž výše byla vyšší než 200.000 Kč a ohledně nichž bylo zahájeno soudní, správní apod. řízení, mohou poplatníci daně z příjmů vytvářet opravné položky až do výše:

- a) 20 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 6 měsíců,
- b) 33 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 12 měsíců,
- c) 50 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 18 měsíců,
- d) 66 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 24 měsíců,
- e) 80 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 30 měsíců,
- f) 100 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 36 měsíců. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, 2008)

2.6.7 Charakteristika znění platného od 1. 1. 2014

Ve znění zákona o rezervách platném od 1. 1. 2014 došlo k velmi výraznému zkrácení § 8a. Dle nového znění mohli poplatníci daně z příjmů při splnění ostatních podmínek vytvářet opravné položky k pohledávkám až do výše:

- a) 50 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 18 měsíců,
- b) 100 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 36 měsíců.

Ve výše uvedených výších mohl poplatník vytvářet opravné položky také k pohledávkám nabytým postoupením, jejichž hodnota byla v okamžiku vzniku vyšší než 200.000 Kč a pokud bylo ohledně těch pohledávek zahájeno rozhodčí, soudní nebo

správní řízení. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, 2014)

2.6.8 Charakteristika znění platného od 1. 12. 2016

Aktuální znění je platné od 1. 12. 2016. Opravnými položkami se stále zabývají především:

- § 8 Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení,
- § 8a Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994,
- § 8b Opravné položky k pohledávkám z titulu ručení za clo (ve znění platném od 29. 7. 2016 došlo k zaměnění slov celní dluh za clo),
- § 8c týkající se opravných položek na pohledávky do 30.000 Kč.

V § 8 je stanoveno, že poplatník daně z příjmů může vytvořit opravné položky k pohledávkám, které vede za dlužníky v insolvenčním řízení. Tyto opravné položky mohou být vytvořeny až do výše hodnoty nepromlčených pohledávek přihlášených u soudu. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, 2016)

Podle § 8a může poplatník daně z příjmů vytvářet opravné položky k nepromlčeným pohledávkám až do výše:

- a) 50 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 18 měsíců,
- b) 100 % hodnoty pohledávky, pokud od konce lhůty splatnosti uplynulo více než 30 měsíců (dříve 36 měsíců, změna na 30 měsíců se objevila ve znění platném od 1. 1. 2015). (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, 2016)

Ve stejném paragrafu je také stále stanoveno, že poplatník může vytvářet výše uvedené procentuální hodnoty opravných položek také k pohledávkám nabytým postoupením, jejichž hodnota byla v okamžiku vzniku vyšší než 200.000 Kč a pokud bylo ohledně těchto pohledávek zahájeno rozhodčí, soudní nebo správní řízení. Podle § 8b je možné vytvářet opravné položky podle § 8 a § 8a k pohledávkám vzniklým z titulu zajištění cla, a to jen do výše hodnoty pohledávky. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, 2016)

Pokud se poplatník daně z příjmů neřídí žádným z výše uvedených paragrafů, ani ostatními ustanoveními týkajícími se opravných položek k pohledávkám, může podle § 8c vytvořit opravnou položku až do výše 100 % za podmínek, že:

- a) se nejedná o pohledávku odepsanou na vrub výsledku hospodaření nebo vzniklou:
 - za členy obchodní korporace za upsaný vlastní kapitál,
 - mezi spojenými osobami podle Zákona o daních z příjmů,
- b) hodnota pohledávky není v době jejího vzniku vyšší než 30.000 Kč,
- c) od konce lhůty splatnosti uplynulo minimálně 12 měsíců,
- d) celková hodnota pohledávek ke stejnému dlužníkovi nepřesáhla částku 30.000 Kč. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, 2016)

2.7 Vykazování pohledávek a opravných položek v účetních výkazech

Mezi základní účetní (finanční) výkazy tvořící účetní závěrku patří rozvaha, výkaz zisku a ztráty a příloha v účetní závěrce. Pro některé účetní jednotky jsou povinné i další výkazy, a to přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu. Pro tuto práci jsou důležité především rozvaha, výkaz zisku a ztráty a příloha v účetní závěrce. (Müllerová, Šindelář, 2016)

2.7.1 Vykazování pohledávek a opravných položek v rozvaze

Každá položka pohledávek v rozvaze obsahuje celkem 4 sloupce – sloupce brutto, korekce a netto v běžném účetním období a sloupec netto za minulé účetní období. Ve sloupci brutto se uvádí vstupní hodnota pohledávek, korekce představuje součet opravných položek k pohledávkám a netto potom uvádí rozdíl sloupců brutto a korekce. Údaj netto z minulého účetního období slouží čistě pro srovnání. Rozvahu v plném rozsahu je možné vidět v příloze B. Pohledávky jsou v rozvaze rozděleny na dlouhodobé a krátkodobé. Dlouhodobé pohledávky jsou vykazovány ve skupině C. II. Dlouhodobé pohledávky a jsou dále děleny na:

- C. II. 1. Pohledávky z obchodních vztahů,
- C. II. 2. Pohledávky – ovládající a řídicí osoba,
- C. II. 3. Pohledávky – podstatný vliv,
- C. II. 4. Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení,
- C. II. 5. Dlouhodobé poskytnuté zálohy,

- C. II. 6 Dohadné účty aktivní,
- C. II. 7 Jiné pohledávky,
- C. II. 8 Odložená daňová pohledávka.

Krátkodobé pohledávky jsou vykazovány ve skupině C. III. Krátkodobé pohledávky a jsou dále děleny na:

- C. III. 1 Pohledávky z obchodních vztahů,
- C. III. 2 Pohledávky – ovládající a řídicí osoba,
- C. III. 3 Pohledávky – podstatný vliv,
- C. III. 4 Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení,
- C. III. 5 Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění,
- C. III. 6 Stát – daňové pohledávky,
- C. III. 7 Krátkodobé poskytnuté zálohy,
- C. III. 8 Dohadné účty aktivní,
- C. III. 9 Jiné pohledávky. (Fučíková, 2011)

2.7.2 Vykazování pohledávek a opravných položek ve výkazu zisku a ztráty

Každá položka z oblasti pohledávek obsahuje ve výkazu zisku a ztráty hodnotu ve sledovaném a v minulém období. Výkaz zisku a ztráty je možné sestavovat v druhovém nebo účelovém členění, tato práce se však zaměří pouze na druhové členění, které je možné vidět v příloze C. (Domácí finance, finanční magazín, 2017)

Opravné položky k pohledávkám jsou ve výkazu zisku a ztráty evidovány na nákladových účtech. Pro daňové opravné položky k pohledávkám se zpravidla využívá účet 558 – Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek v provozní činnosti a pro účetní opravné položky k pohledávkám je využíván účet 559 – Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní činnosti. Jako protiúčet se používá účet ze skupiny 39, nejčastěji 391 – Opravná položka k pohledávkám. (Kadlec, 2013)

Ve výkazu zisku a ztráty spadají účty 558 i 559 do provozní oblasti, ze které poté vychází provozní výsledek hospodaření. Konkrétně se jedná o podskupinu E. 3. – Úpravy hodnot pohledávek ve skupině E. – Úprava hodnot v provozní oblasti. (Bohdalová, 2016)

2.7.3 Vykazování pohledávek a opravných položek v příloze v účetní závěrce

Příloha v účetní závěrce slouží k vysvětlení a doplnění informací uvedených v rozvaze a výkazu zisku a ztráty. Měla by ji bez ohledu na kategorii zveřejňovat každá účetní jednotka. Od roku 2016 byla upravena vyhláška č. 500/2002 Sb., k provedení zákona o účetnictví pro podnikatele, která mj. upravuje právě obsah přílohy v účetní závěrce. Jedna z úprav stanovuje, že by příloha v účetní závěrce měla řadit informace tak, jak po sobě jdou jednotlivé řádky výkazů. Dále je ve vyhlášce stanoveno, které informace musí v příloze v účetní závěrce uvést všechny účetní jednotky. Z oblasti pohledávek musí každá společnost uvést:

- způsob stanovení úprav hodnot majetku (odpisy a opravné položky),
- výši pohledávek s dobou splatnosti delší než 5 let a výši opravných položek k nim vytvořených včetně důvodů jejich tvorby,
- výši pohledávek krytou věcnými zárukami a výši opravných položek k nim vytvořených včetně důvodů jejich tvorby,
- celkovou výši pohledávek, které nejsou vykázány v rozvaze (např. odepsané pohledávky). (Martínková, 2016)

2.8 Vybrané ukazatele finanční analýzy se zaměřením na oblast pohledávek po splatnosti a opravných položek

Z ukazatelů finanční analýzy se tato práce bude věnovat základním poměrovým ukazatelům, tedy ukazatelům rentability, likvidity, aktivity a zadluženosti podniku. (iPodnikatel.cz, 2012)

2.8.1 Ukazatele rentability

Mezi nejčastěji uváděné ukazatele rentability patří:

- rentabilita vlastního kapitálu (zisk/vlastní kapitál),
- rentabilita aktiv (zisk/celková aktiva),
- rentabilita dlouhodobého kapitálu (zisk/dlouhodobé závazky + vlastní kapitál),
- rentabilita tržeb (zisk/tržby),
- rentabilita nákladů (zisk/náklady).

Všechny tyto ukazatele ovlivňuje výše vytvořených opravných položek, neboť působí na výši zisku prostřednictvím nákladových účtů. Nákladový účet opravných položek se objeví také v hodnotě nákladů v ukazateli rentability nákladů. Do výpočtu rentability

aktiv se navíc promítá výše netto pohledávek, tedy výše pohledávek očištěná právě o opravné položky. (Jadviščík, 2011)

2.8.2 Ukazatele likvidity

Běžně bývají uváděny tři základní ukazatele likvidity:

- běžná likvidita (oběžná aktiva/krátkodobé závazky),
- pohotová likvidita (oběžná aktiva – zásoby/krátkodobé závazky),
- okamžitá likvidita (finanční majetek/krátkodobé závazky).

Z těchto tří ukazatelů ovlivňuje výše opravných položek jen dva, a to běžnou a pohotovou likviditu. Je to způsobeno tím, že při výpočtu běžné a pohotové likvidity jsou v čitateli zlomku oběžná aktiva, jejichž součástí je i netto výše pohledávek. Při výpočtu okamžité likvidity není výše pohledávek využívána. Doporučené hodnoty běžné likvidity se pohybují mezi 1,5 a 2,5, u pohotové likvidity potom v rozmezí 1 až 1,5, přičemž je však potřeba brát v úvahu specifika odvětví, ve kterém se hodnocený podnik pohybuje. (Knápková, Pavelková, Šteker, 2013)

2.8.3 Ukazatele aktivity

Mezi typické ukazatele aktivity patří:

- obrat aktiv (tržby/celková aktiva),
- obrat zásob (tržby/zásoby),
- obrat pohledávek (tržby/pohledávky),
- doba obratu zásob (zásoby/denní tržby),
- doba obratu pohledávek (pohledávky/denní tržby),
- doba obratu závazků (závazky/denní tržby).

Obrat je vždy vyjádřen v obrátkách, tedy v jednotkách za rok, doba obratu se potom uvádí ve dnech. Denní tržby se nejčastěji počítají jako poměr celkových tržeb a 365 dnů. Z uvedených ukazatelů aktivity se ve třech z nich vyskytuje netto výše pohledávek, tedy výše očištěná o opravné položky. Jedná se o obrat aktiv, obrat pohledávek a dobu obratu pohledávek. Na zbylé ukazatele aktivity výše pohledávek ani opravných položek nepůsobí. (iPodnikatel.cz, 2012)

2.8.4 Ukazatele zadluženosti

Tato práce se zaměří na tři vybrané ukazatele zadluženosti, kterými jsou:

- míra celkové zadluženosti (cizí zdroje/celková aktiva),
- míra zadluženosti vlastního kapitálu (cizí zdroje/vlastní kapitál),
- úrokové krytí (zisk před zdaněním + nákladové úroky/nákladové úroky).

Míru celkové zadluženosti ovlivňuje netto výše pohledávek, neboť je součástí celkových aktiv, tedy jmenovatele tohoto ukazatele. Úrokové krytí potom ovlivňuje výše vytvořených opravných položek, opět prostřednictvím nákladových účtů, které jsou používány při výpočtu zisku. Co se týče míry zadluženosti vlastního kapitálu, je to jediný z těchto tří ukazatelů, který není výší pohledávek ani opravných položek ovlivněn. (Nývltová, Marinič, 2010)

3 Praktická část

3.1 Vliv změn z oblasti pohledávek po splatnosti na finanční pozici, výkonnost a vybrané finanční ukazatele

To, jakým způsobem podnik řeší pohledávky po splatnosti a jakou výši opravných položek tvoří, má vliv na jeho finanční pozici, výkonnost a samozřejmě také na ukazatele finanční analýzy (finanční ukazatele), ve kterých figurují pohledávky a opravné položky.

3.1.1 Vliv na finanční pozici podnikatelského subjektu

Finanční pozici podnikatelského subjektu prezentuje rozvaha. Do té se promítnou téměř všechny změny v oblasti pohledávek po splatnosti. Dopad jednotlivých situací, které mohou nastat v oblasti pohledávek po splatnosti, na rozvahu zobrazuje tabulka č. 2.

Tabulka 2: Vliv na finanční pozici (rozvahu)

Situace	Vliv na finanční pozici
uplynutí splatnosti pohledávky	žádný
zaplacení pohledávky po splatnosti	snížení hodnoty příslušné skupiny pohledávek, přírůstek peněžních prostředků
tvorba OP	zvýšení hodnoty korekce
rozpuštění OP	snížení hodnoty korekce

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Z tabulky č. 2 vyplývá, že pokud u pohledávky uplyne její splatnost a stane se z ní pohledávka po splatnosti, v rozvaze se tato situace nepromítne. Pohledávka dále bude v dané hodnotě figurovat v příslušné skupině pohledávek. Čím déle však bude pohledávka po splatnosti, tím vyšší budou opravné položky k ní vytvořené. Tvorba opravných položek se v rozvaze promítne tím, že se zvýší hodnota ve sloupci korekce u příslušné skupiny pohledávek. Pokud potom podnikatelský subjekt opravnou položku rozpustí, dojde ke snížení hodnoty korekce. K rozpuštění opravné položky může dojít ze dvou důvodů, kterými jsou zaplacení dané pohledávky po splatnosti nebo její odepsání. Zaplacením pohledávky po splatnosti dojde v rozvaze ke snížení hodnoty příslušné skupiny pohledávek a současně k nárůstu peněžních prostředků.

3.1.2 Vliv na výkonnost podnikatelského subjektu

Výkonnost podnikatelského subjektu vyjadřuje výkaz zisku a ztráty (výsledovka). Dopad jednotlivých situací, které mohou nastat v oblasti pohledávek po splatnosti, na výkaz zisku a ztráty znázorňuje tabulka č. 3.

Tabulka 3: Vliv na výkonnost (výkaz zisku a ztráty)

Situace	Vliv na vykazovanou výkonnost podniku
uplynutí splatnosti pohledávky	žádný
zaplacení pohledávky po splatnosti	žádný
tvorba OP	zvýšení nákladů - nárůst hodnoty položky Úprava hodnot pohledávek
rozpuštění OP	pokles nákladů - pokles hodnoty položky Úprava hodnot pohledávek

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

V tabulce č. 3 jsou již dokonce dvě situace, které nemají žádný dopad na výkaz zisku a ztráty. Jedná se o situaci, kdy u pohledávky uplyne její splatnost, a potom o situaci, kdy dlužník uhradí věřiteli pohledávku, která je již po splatnosti. Samotný úbytek pohledávky se ve výsledovce nikde neukáže, promítnou se zde až změny v oblasti opravných položek. Jakékoli změny v této oblasti mají vliv pouze na výši nákladů, nikdy neovlivňují výnosy. Pokud tedy podnikatelský subjekt vytvoří opravnou položku, dojde ke zvýšení nákladů, konkrétně se jedná o položku Úprava hodnot pohledávek. Naopak pokud dojde k rozpuštění opravné položky, náklady se sníží.

3.1.3 Vliv na vybrané ukazatele finanční analýzy

Praktická část práce se bude zabývat čtyřmi vybranými skupinami poměrových ukazatelů finanční analýzy. Jsou jimi:

- ukazatele rentability,
- ukazatele likvidity,
- ukazatele aktivity,
- ukazatele zadluženosti.

Dopad jednotlivých situací, které mohou nastat v oblasti pohledávek po splatnosti, na tyto vybrané ukazatele, představují tabulky č. 4 až 7.

Tabulka 4: Vliv na ukazatele rentability

Situace	Vliv na rentabilitu				
	vlastního kapitálu	aktiv	dlouhodobého kapitálu	tržeb	nákladů
uplynutí splatnosti pohledávky	žádný	žádný	žádný	žádný	žádný
zaplacení pohledávky po splatnosti	žádný	žádný	žádný	žádný	žádný
tvorba OP	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles

Situace	Vliv na rentabilitu				
	vlastního kapitálu	aktiv	dlouhodobého kapitálu	tržeb	nákladů
rozpuštění OP	zvýšení	zvýšení	zvýšení	zvýšení	zvýšení

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Tabulka č. 4 vyjadřuje dopady změn v oblasti pohledávek po splatnosti na ukazatele rentability. Je vidět, že ani uplynutí splatnosti pohledávky ani zaplacení pohledávky, která je již po splatnosti, žádný z uvedených ukazatelů neovlivní. V prvním případě je to z toho důvodu, že v účetnictví nedochází k žádným změnám v evidenci pohledávek v případě, že u pohledávky uplyne splatnost. To, že ukazatele neovlivňuje zaplacení pohledávky po splatnosti, je způsobeno tím, že tržby vznikají již při vzniku pohledávky. Samotná úhrada pohledávky tedy představuje „jen“ přírůstek finančních prostředků. Mohlo by se zdát, že by v případě zaplacení pohledávky po splatnosti mělo dojít ke změně rentability aktiv, protože dochází k přírůstku finančních prostředků, tedy aktiv. Ke změně ukazatele však nedochází, protože ve stejné chvíli dochází k úbytku samotné pohledávky (tedy aktiv) a tím se změny na straně aktiv vzájemně započtou. Tvorba opravných položek k pohledávkám ovlivňuje všechny ukazatele rentability, neboť rostou náklady, čímž klesá zisk a tedy celý ukazatel. Opačný případ nastává při rozpouštění pohledávek, kdy náklady klesají, stejně jako zisk a tedy i celý ukazatel. Opět je potřeba pozastavit se u rentability aktiv, jelikož vytvoření či rozpouštění opravné položky k pohledávkám snižuje, popř. zvyšuje, korekci pohledávek a působí tedy na netto výši pohledávek, která je součástí aktiv. Pokud vezmeme v úvahu, že u většiny podniků výše celkových aktiv i mnohonásobně převyšuje výši zisku, není změna aktiv procentně tak výrazná jako změna zisku. Tím pádem je dopad této změny na rentabilitu aktiv stejný, jako na všechny ostatní ukazatele rentability. Posledním ukazatelem, u kterého kromě čitatele dochází i ke změně jmenovatele je rentabilita nákladů. Pokud dojde k vytvoření opravné položky, zisk poklesne a současně vrostou náklady, celý ukazatel tedy výrazně poklesne. Pokud dojde k rozpouštění opravné položky k pohledávkám, proces je opačný a celý ukazatel výrazněji vzroste.

Tabulka 5: Vliv na ukazatele likvidity

Situace	Vliv na likviditu		
	běžnou	pohotovou	okamžitou
uplynutí splatnosti pohledávky	žádný	žádný	žádný
zaplacení pohledávky po splatnosti	žádný	žádný	zvýšení

Situace	Vliv na likviditu		
	běžnou	pohotovou	okamžitou
tvorba OP	pokles	pokles	žádný
rozpuštění OP	zvýšení	zvýšení	žádný

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Tabulka č. 5 vyjadřuje dopady jednotlivých situací na ukazatele likvidity. Uplynutí splatnosti pohledávky ani jeden ze tří ukazatelů nijak neovlivní. Pokud dojde k zaplacení pohledávky po splatnosti, nijak to nezmění ani běžnou, ani pohotovou likviditu. Výše pohledávek, jež je součástí čitatele obou zlomků, sice poklesne, na druhou stranu však naroste hodnota krátkodobého finančního majetku. Celkový dopad na běžnou i pohotovou likviditu bude tedy nulový. U okamžité likvidity již pohledávky nejsou součástí čitatele zlomku a dojde tedy jen k nárůstu hodnoty krátkodobého finančního majetku a tedy ke zvýšení celého ukazatele. Tvorba i rozpuštění opravné položky k pohledávkám již běžnou i pohotovou likviditu ovlivní, jelikož se v čitateli obou zlomků zpravidla objevuje netto výše pohledávek. Pokud bude vytvořena opravná položka, dojde ke snížení netto výše pohledávek a tedy ke snížení hodnoty těchto ukazatelů likvidity. Naopak pokud dojde k rozpuštění opravné položky, netto hodnota pohledávek i celý ukazatel vzrostou. Na okamžitou likviditu tvorba ani rozpuštění opravné položky nemají žádný vliv, neboť výše pohledávek není využívána pro výpočet tohoto ukazatele.

Tabulka 6: Vliv na ukazatele aktivity

Situace	Vliv na ukazatele aktivity					
	obrat aktiv	obrat zásob	obrat pohledávek	doba obratu zásob	doba obratu pohledávek	doba obratu závazků
uplynutí splatnosti pohledávky	žádný	žádný	žádný	žádný	žádný	žádný
zaplacení pohledávky po splatnosti	žádný	žádný	zvýšení	žádný	pokles	žádný
tvorba OP	zvýšení	žádný	zvýšení	žádný	pokles	žádný
rozpuštění OP	pokles	žádný	pokles	žádný	zvýšení	žádný

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Tabulka č. 6 zobrazuje vliv změn na ukazatele aktivity. Je vidět, že hned tři ze šesti uvedených ukazatelů neovlivňuje žádná ze změn. Jedná se o obrat zásob, dobu obratu zásob a dobu obratu závazků. K žádným změnám u těchto ukazatelů nedochází, protože není při jejich výpočtu využívána ani výše pohledávek, ani výše krátkodobého

finančního majetku (v případě zaplacení pohledávky). Ukazateli, u kterých ke zvýšení, popř. poklesu, hodnoty vlivem změn dochází, jsou obrat aktiv, obrat pohledávek a doba obratu pohledávek. Obrat aktiv samozřejmě neovlivňuje uplynutí splatnosti pohledávek, ale ani zaplacení pohledávky po splatnosti, které nemá na ukazatel vliv, neboť dochází k přírůstku i úbytku aktiv současně a celkový efekt je tedy nulový. Tvorba i rozpuštění opravné položky k pohledávkám již obrat aktiv ovlivní, jelikož je součástí jmenovatele netto výše pohledávek. Pokud tedy dojde k vytvoření opravné položky, celý ukazatel vzroste, a naopak. Obrat pohledávek také nijak neovlivní uplynutí splatnosti pohledávky. Pokud dojde k zaplacení pohledávky po splatnosti, obrat pohledávek se zvýší, neboť se sníží jmenovatel zlomku obsahující netto výši pohledávek. Stejně tak se ukazatel zvýší, když dojde k tvorbě opravné položky. Při rozpuštění opravné položky pak samozřejmě dochází k poklesu obratu pohledávek. Co se týče doby obratu pohledávek, jsou dopady opačné, neboť se v podstatě jedná o převrácenou hodnotu obratu pohledávek.

Tabulka 7: Vliv na ukazatele zadluženosti

Situace	Vliv na ukazatele zadluženosti		
	míra celkové zadluženosti	míra zadluženosti vlastního kapitálu	úrokové krytí
uplynutí splatnosti pohledávky	žádný	žádný	žádný
zaplacení pohledávky po splatnosti	žádný	žádný	žádný
tvorba OP	zvýšení	žádný	pokles
rozpuštění OP	pokles	žádný	zvýšení

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

V tabulce č. 7 je zobrazen vliv změn na tři vybrané ukazatele zadluženosti. Míru celkové zadluženosti neovlivňuje ani uplynutí splatnosti pohledávky, ani zaplacení pohledávky po splatnosti, které působí přírůstek i úbytek aktiv. Tvorba i rozpuštění opravné položky již na tento ukazatel vliv mají, neboť snižují (zvyšují) výši celkových aktiv. Pokud dojde k vytvoření opravné položky, míra celkové zadluženosti se zvýší. Pokud bude opravná položka rozpuštěna, ukazatel poklesne. Na míru zadluženosti vlastního kapitálu nepůsobí žádná z uvedených změn, protože se při výpočtu tohoto ukazatele nevyužívá výše pohledávek nebo krátkodobého finančního majetku. Na ukazatel úrokového krytí také nepůsobí uplynutí splatnosti pohledávky nebo zaplacení pohledávky po splatnosti. Zaplacení pohledávky zde nepůsobí proto, že se při výpočtu nevyužívá výše pohledávek nebo krátkodobého finančního majetku.

Poslední dvě situace ukazatel ovlivňují, neboť se v jeho čitateli objevuje zisk před zdaněním, který ovlivňuje výše nákladů. Pokud dojde k vytvoření opravné položky, úrokové krytí se sníží, a naopak.

3.2 Vliv změn v zákoně o rezervách na finanční pozici, výkonnost a vybrané finanční ukazatele

V teoretické části této práce byl zmapován vývoj zákona o rezervách se zaměřením na opravné položky k pohledávkám od roku 1992, kdy vešlo v platnost jeho první znění. V této části budou zmapovány dopady nejdůležitějších změn tohoto zákona na finanční pozici (rozvahu), výkonnost (výkaz zisku a ztráty) a vybrané finanční ukazatele. Je potřeba připomenout, že tato práce pracuje s předpokladem, že se účetní opravné položky rovnají zákonným opravným položkám. Z toho potom lze usuzovat, že vliv daných změn na výkonnost podniku bude vykazovat shodnou tendenci vývoje jako vliv na jeho daňové zatížení. Jednotlivá znění zákona o rezervách, důležité změny a to, zda a na co všechno měly tyto změny dopad, shrnuje tabulka č. 8.

Tabulka 8: Vliv změn v zákoně o rezervách na finanční pozici, výkonnost a vybrané finanční ukazatele

Znění platné od:	Změna č.:	Významné změny v zákoně o rezervách	Dopad na					
			rozvahu	výkaz zisku a ztráty	vybrané finanční ukazatele			
					ukazatele rentability	ukazatele likvidity	ukazatele aktivity	ukazatele zadluženosti
21. 12. 1992	-	žádná úprava dané problematiky	-	-	-	-	-	-
1. 6. 1993	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
1. 1. 1994	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
1. 8. 1995	1a	vznik § 8a - první úprava max. výše OP k pohledávkám splatným po 31. 12. 1994 (20 a 33 %)	ano	ano	ano (všechny vybrané typy rentabilit)	ano (běžná a pohotová likvidita)	ano (obrat aktiv, obrat pohledávek, doba obratu pohledávek)	ano (míra celkové zadluženosti, úrokové krytí)
	1b	vznik § 8a - první úprava max. výše OP k pohledávkám, za kterými bylo zahájeno řízení (50, 66, 80 a 100 %)	ano	ano	ano (všechny vybrané typy rentabilit)	ano (běžná a pohotová likvidita)	ano (obrat aktiv, obrat pohledávek, doba obratu pohledávek)	ano (míra celkové zadluženosti, úrokové krytí)
1. 1. 1998	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
28. 12. 1998	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
1. 4. 2000	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
1. 1. 2001	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
1. 5. 2002	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
1. 9. 2002	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
12. 6. 2003	2	vznik § 8b - první úprava max. výše OP k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh	ano	ano	ano (všechny vybrané typy rentabilit)	ano (běžná a pohotová likvidita)	ano (obrat aktiv, obrat pohledávek,	ano (míra celkové zadluženosti,

Znění platné od:	Změna č.:	Významné změny v zákoně o rezervách	Dopad na					
			rozvahu	výkaz zisku a ztráty	vybrané finanční ukazatele			
					ukazatele rentability	ukazatele likvidity	ukazatele aktivity	ukazatele zadluženosti
		(100 %)					doba obratu pohledávek)	úrokové krytí)
1. 1. 2004	3a	§ 8a - změna maximální výše OP k pohledávkám splatným po 31. 12. 1994 na 20 %	ano	ano	ano (všechny vybrané typy rentabilit)	ano (běžná a pohotová likvidita)	ano (obrat aktiv, obrat pohledávek, doba obratu pohledávek)	ano (míra celkové zadluženosti, úrokové krytí)
	3b	§ 8a - změna maximální výše OP k pohledávkám, za kterými bylo zahájeno řízení, na 33, 50, 66, 80 a 100 %	ano	ano	ano (všechny vybrané typy rentabilit)	ano (běžná a pohotová likvidita)	ano (obrat aktiv, obrat pohledávek, doba obratu pohledávek)	ano (míra celkové zadluženosti, úrokové krytí)
1. 1. 2005	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
29. 9. 2005	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
1. 1. 2006	4	vznik § 8c - první úprava max. výše OP k pohledávkám do 30.000 Kč (100 %)	ano	ano	ano (všechny vybrané typy rentabilit)	ano (běžná a pohotová likvidita)	ano (obrat aktiv, obrat pohledávek, doba obratu pohledávek)	ano (míra celkové zadluženosti, úrokové krytí)
1. 6. 2006	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
1. 1. 2008	5a	§ 8a - změna maximální výše OP k pohledávkám splatným po 31. 12. 1994 do 200.000 Kč na 20 %	ano	ano	ano (všechny vybrané typy rentabilit)	ano (běžná a pohotová likvidita)	ano (obrat aktiv, obrat pohledávek, doba obratu	ano (míra celkové zadluženosti, úrokové krytí)

Znění platné od:	Změna č.:	Významné změny v zákoně o rezervách	Dopad na					
			rozvahu	výkaz zisku a ztráty	vybrané finanční ukazatele			
					ukazatele rentability	ukazatele likvidity	ukazatele aktivity	ukazatele zadluženosti
							pohledávek)	
	5b	§ 8a - změna maximální výše OP k pohledávkám nad 200.000 Kč, za kterými bylo zahájeno řízení, na 20, 33, 50, 66, 80 a 100 %	ano	ano	ano (všechny vybrané typy rentabilit)	ano (běžná a pohotová likvidita)	ano (obrat aktiv, obrat pohledávek, doba obratu pohledávek)	ano (míra celkové zadluženosti, úrokové krytí)
1. 7. 2008	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
1. 1. 2009	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
20. 7. 2009	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
1. 1. 2010	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
1. 1. 2011	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
1. 1. 2014	6	§ 8a - změna maximální výše OP k pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994 na 50 a 100 %	ano	ano	ano (všechny vybrané typy rentabilit)	ano (běžná a pohotová likvidita)	ano (obrat aktiv, obrat pohledávek, doba obratu pohledávek)	ano (míra celkové zadluženosti, úrokové krytí)
1. 1. 2015	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
1. 1. 2016	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
29. 7. 2016	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
23. 9. 2016	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-
1. 12. 2016	-	žádné změny	-	-	-	-	-	-

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Tabulka č. 8 zobrazuje shrnutí všech důležitých změn v zákoně o rezervách a jejich dopad na rozvahu, výkaz zisku a ztráty a ukazatele rentability, likvidity, aktivity a zadluženosti. Z tabulky vyplývá, že se všechny důležité změny v oblasti opravných položek týkaly jejich procentní výše nebo vzniku nového § upravujícího tuto problematiku. Je patrné, že všechny uvedené změny měly dopad jak na rozvahu a výkaz zisku a ztráty, tak i na některé ukazatele z každé skupiny ukazatelů. Důležité změny byly zaznamenány celkem v šesti různých zněních zákona o rezervách, proto jsou v práci značeny č. 1 až 6. V některých zněních zákona došlo k více výrazným změnám najednou, potom jsou k jejich rozlišení použita písmena (např. 1a, 1b, ...).

Změny č. 1a a 1b nastaly ve znění zákona o rezervách platném od 1. 8. 1995. Došlo zde ke vzniku hned dvou paragrafů, které obsahovaly historicky první úpravu daňově uznatelných opravných položek. Jednalo se o opravné položky k pohledávkám splatným po 31. 12. 1994 a k pohledávkám, za nimiž bylo zahájeno soudní nebo jiné řízení. Za předpokladu, že vybraný podnik do této doby žádné opravné položky netvořil, muselo vlivem změn 1a a 1b dojít k hodnotově výraznějším změnám. Vlivem vytvoření opravných položek muselo dojít ke zvýšení hodnoty korekce v rozvaze, zvýšení nákladů (nárůst hodnoty položky Úprava hodnot pohledávek) ve výkazu zisku a ztráty, poklesu všech ukazatelů rentability, poklesu běžné a pohotové likvidity, zvýšení ukazatelů obratu aktiv, obratu pohledávek a doby obratu pohledávek, zvýšení míry celkové zadluženosti a poklesu ukazatele úrokového krytí.

Změna č. 2 nastala ve znění zákona o rezervách platném od 12. 6. 2003. Objevila se zde první úprava zákonných opravných položek k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh. Tím se nijak nezměnila úprava procentní výše opravných položek do té doby tvořených, jen vznikla možnost tvořit opravné položky k dalšímu typu pohledávek po splatnosti. U vybraného podniku tedy došlo ke stejným dopadům, jako u změn 1a a 1b. Byly jimi zvýšení hodnoty korekce v rozvaze, zvýšení nákladů ve výkazu zisku a ztráty, pokles všech ukazatelů rentability, a také běžné a pohotové likvidity, zvýšení ukazatelů obratu aktiv, obratu pohledávek a doby obratu pohledávek, zvýšení míry celkové zadluženosti a pokles ukazatele úrokového krytí.

Ve znění zákona o rezervách platném od 1. 1. 2004 došlo ke změnám č. 3a a 3b. Změna 3a představovala sjednocení max. výše opravných položek k pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994 z 20 % a 33 % jen na 20 %. U podniku, který do té doby tvořil

opravné položky ve dvou výších, tedy muselo dojít ke snížení celkové hodnoty opravných položek k tomuto typu pohledávek. Změna 3b představovala rozšíření možností tvorby opravných položek k pohledávkám, za kterými bylo zahájeno rozhodčí, soudní nebo jiné řízení, o opravnou položku ve výši 33 % hodnoty pohledávky, která byla po splatnosti více než 12 měsíců. Tím tedy daný podnik mohl začít tvořit další opravné položky a celková výše opravných položek vzrostla. Celkový dopad na vybrané ukazatele není tedy možné přesně určit bez informací o tom, jakou část pohledávek po splatnosti tvořily pohledávky splatné po 31. 12. 1994 a jakou část tvořily pohledávky, za nimiž bylo zahájeno řízení. Je však možno určit, na které ukazatele měly změny 3a a 3b vliv. Jednalo se opět o hodnotu korekce v rozvaze, výši položky Úprava hodnot pohledávek ve výkazu zisku a ztráty, hodnotu všech ukazatelů rentability, běžné a pohotovostní likvidity, obrátu aktiv, obrátu pohledávek a doby obrátu pohledávek, dále o výši míry celkové zadluženosti a hodnotu ukazatele úrokového krytí.

Změna č. 4 nastala ve znění zákona o rezervách platném od 1. 1. 2006 a představovala další novou možnost tvorby opravných položek, tentokrát k pohledávkám do výše 30.000 Kč. K těmto pohledávkám mohl podnik tvořit při splnění všech podmínek opravnou položku až do výše 100 %, což opět způsobilo nárůst celkové hodnoty opravných položek k pohledávkám. S nárůstem celkové hodnoty opravných položek opět muselo dojít ke zvýšení hodnoty korekce v rozvaze, zvýšení nákladů ve výkazu zisku a ztráty, poklesu všech ukazatelů rentability, poklesu běžné a pohotovostní likvidity, zvýšení ukazatelů obrátu aktiv, obrátu pohledávek a doby obrátu pohledávek, zvýšení míry celkové zadluženosti a poklesu ukazatele úrokového krytí

Ve znění platném od 1. 1. 2008 nastaly opět 2 změny – 5a a 5b. Změna 5a představovala omezení tvorby opravných položek ve výši 20 % k pohledávkám splatným po 31. 12. 1994. Opravné položky v této výši se nově mohly tvořit jen k pohledávkám do 200.000 Kč. To by pro podnik znamenalo snížení celkové hodnoty opravných položek k pohledávkám, protože u pohledávek ve výši nad 200.000 Kč by podnik musel opravné položky rozpustit. Změna 5b se ovšem právě těchto pohledávek týkala. Pokud měl podnik pohledávky po splatnosti ve výši nad 200.000 Kč a chtěl k nim tvořit opravné položky, bylo to možné jen za předpokladu, že ohledně těchto pohledávek bylo zahájeno soudní nebo jiné řízení. Pokud tak bylo učiněno, mohl k nim vybraný podnik tvořit opravné položky nejen ve výši 33 %, 50 %, 66 %, 80 %

a 100 %, ale i ve výši 20 %, čímž došlo opět k rozšíření možnosti tvorby opravných položek, a tedy k nárůstu jejich celkové výše. Celkový dopad změn tohoto znění zákona o rezervách na vybrané ukazatele tedy opět není možné jednoznačně určit, protože záleží na skladbě pohledávek po splatnosti u vybraného podniku. Změny však jistě opět ovlivní hodnotu korekce v rozvaze, výši položky Úprava hodnot pohledávek ve výkazu zisku a ztráty, hodnotu všech ukazatelů rentability, běžné a pohotové likvidity, obratu aktiv, obratu pohledávek a doby obratu pohledávek, dále o výši míry celkové zadluženosti a hodnotu ukazatele úrokového krytí.

Poslední významná změna č. 6 nastala ve znění zákona o rezervách platném od 1. 1. 2014. Došlo zde k velmi výrazné redukci možností tvorby opravných položek k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994. Nově bylo možné tvořit opravné položky pouze ve výši 50 % a 100 %, přičemž u pohledávek ve výši nad 200.000 Kč musí být zahájeno soudní nebo jiné řízení. Vzhledem k dřívějším rozsáhlým možnostem tvorby opravných položek k pohledávkám znamenala tato změna určitě snížení celkové hodnoty opravných položek. Došlo tedy ke zcela opačným dopadům, než u změn 1a, 1b, 2 a 4. Byly jimi snížení hodnoty korekce v rozvaze, snížení nákladů (položky Úprava hodnot pohledávek) ve výkazu zisku a ztráty, zvýšení hodnot všech ukazatelů rentability, zvýšení běžné i pohotové likvidity, snížení ukazatelů obratu aktiv, obratu pohledávek a doby obratu pohledávek, snížení míry celkové zadluženosti a zvýšení úrokového krytí.

3.3 Finanční pozice, výkonnost a vybrané finanční ukazatele fiktivního podniku v roce 2015 a dopad změn v zákoně o rezervách na jejich hodnoty

V předchozí kapitole práce byl znázorněn dopad změn v zákoně o rezervách na rozvahu, výkaz zisku a ztráty a ukazatele rentability, likvidity, aktivity a zadluženosti. U rozvahy se dopady projevovaly především ve výši korekce a tedy i brutto a netto výši pohledávek, jejichž hodnoty se odrážejí v bilanční sumě. Ve výkazu zisku a ztráty byly dopady patrné ve výši položky Úprava hodnot pohledávek a ovlivňovaly tedy výši celkových nákladů, a tedy výsledku hospodaření. U finančních ukazatelů se dopady projevovaly ve vypočtených hodnotách těchto finančních ukazatelů. Tato část práce bude obsahovat nejprve způsob, jakým byl fiktivní podnik stanoven, a poté řešení opravných položek u tohoto podniku v roce 2015, které bude následně komparováno

s řešenými upravenými dle šesti různých znění zákona o rezervách, v nichž došlo k největším změnám v oblasti opravných položek.

3.3.1 Stanovení fiktivního podniku

Fiktivní podnik byl vytvořen ze vzorku 100 zemědělských podniků pocházejících z celé České republiky. Ke stanovení potřebných hodnot byl využit medián, tedy hodnota, jež rozdělila vzestupně seřazené podniky na 2 stejné poloviny. Jelikož byl počet podniků sudý, byl kromě mediánu využit i aritmetický průměr prostředních dvou členů řady. Medián byl využit z toho důvodu, že jeho hodnotu neovlivňují extrémní hodnoty, kterými mohou být např. hodnoty velmi malých nebo velmi velkých podnikatelských subjektů. Z toho důvodu je možné soudit, že fiktivní podnik velmi přesně vystihuje reálnou situaci v oblasti opravných položek u zemědělských podniků v České republice.

3.3.2 Řešení opravných položek ve fiktivním podniku v roce 2015

V roce 2015 byly ve fiktivním podniku evidovány pohledávky v celkové výši 39.756 tis. Kč. Z této výše bylo 17.129 tis. Kč pohledávek do splatnosti a 22.627 tis. Kč potom tvoří pohledávky po splatnosti. Strukturu pohledávek po splatnosti ve fiktivním podniku v roce 2015 znázorňuje tabulka č. 9.

Tabulka 9: Struktura pohledávek po splatnosti ve fiktivním podniku v roce 2015

Počet měsíců po splatnosti	Nepromlčené pohledávky po splatnosti (v tis. Kč)			
	do výše 30.000 Kč	do výše 200.000 Kč	do výše 200.000 Kč, za nimiž bylo zahájeno řízení	ve výši nad 200.000 Kč, za nimiž bylo zahájeno řízení
6 a méně	230	4 586	-	5 431
7 až 12	60	3 552	-	4 203
13 až 18	153	2 235	-	571
19 až 24	18	568	23	-
25 až 30	15	-	-	-
31 až 36	-	16	41	452
více než 36	43	350	80	-
Celkem	519	11 307	144	10 657

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Tabulka č. 9 zobrazuje strukturu pohledávek po splatnosti. Pohledávky jsou rozděleny nejen podle jednotlivých druhů, ale i podle počtu měsíců, jež uplynuly od splatnosti jednotlivých pohledávek. Z tabulky vyplývá, že největší část pohledávek po splatnosti tvoří nepromlčené pohledávky v maximální výši 200.000 Kč splatné po 31. prosinci 1994. Celková výše těchto pohledávek je 11.307 tis. Kč. Další výraznou položkou jsou

pohledávky splatné po 31. prosinci 1994 ve výši nad 200.000 Kč, za kterými bylo zahájeno soudní nebo jiné řízení, ve výši 10.657 tis. Kč. O mnoho nižší výše dosahují pohledávky v maximální výši 30.000 Kč, jejichž hodnota činí 519 tis. Kč. Nejmenší část pohledávek po splatnost představují pohledávky do výše 200.000 Kč, za nimiž bylo zahájeno soudní nebo jiné řízení. Jejich hodnota činí 144 tis. Kč. Tabulka č. 9 obsahuje všechny pohledávky po splatnosti, které fiktivní podnik vedl, je tedy jasné, že podnik neevidoval žádné pohledávky po splatnosti z titulu ručení za celní dluh.

V roce 2015 řídil podnik tvorbu opravných položek k pohledávkám samozřejmě podle znění zákona o rezervách platném v daném roce, tedy podle znění zákona platného od 1. 1. 2015. Podnik měl v roce 2015 možnost tvořit opravné položky k nepromlčeným pohledávkám ve výši 50 % a 100 % dle počtu měsíců po splatnosti. Dále mohl tvořit opravné položky k pohledávkám do výše 30.000 Kč při splnění všech ostatní podmínek (v rámci práce se předpokládá splnění těchto podmínek). Celková výše opravných položek k pohledávkám v tomto roce činila **1.056 tis. Kč**. V tabulkách č. 10 a 11 jsou vyčísleny finanční pozice, výkonnost a vybrané finanční ukazatele fiktivního podniku v roce 2015.

Tabulka 10: Vybrané ukazatele finanční pozice a výkonnosti fiktivního podniku v roce 2015

Vybrané ukazatele finanční pozice	Výše ukazatele (v tis. Kč)
Brutto výše pohledávek	39 756
Korekce pohledávek	1 056
Netto výše pohledávek	38 700
Bilanční suma	478 239
Vybrané ukazatele výkonnosti	Výše ukazatele (v tis. Kč)
Nákladová položka Úprava hodnot pohledávek	1 056
Výsledek hospodaření	8 519

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 10 zobrazuje vybrané ukazatele finanční pozice a výkonnosti fiktivního podniku v roce 2015. Brutto výše pohledávek činí 39.756 tis. Kč, korekce je ve výši 1.056 tis. Kč. Netto výše pak představuje rozdíl těchto dvou částek. Částka bilanční sumy je samozřejmě několikanásobně vyšší než výše pohledávek, neboť bilanční suma představuje hodnotu celkových aktiv (popř. pasiv). Bilanční suma dosahuje výše 478.239 tis. Kč, podle čehož se dá usuzovat, že se jedná o středně velký podnik. V druhé části tabulky jsou vidět 2 vybrané ukazatele výkonnosti fiktivního podniku. Prvním z nich je nákladová položka Úprava hodnot pohledávek, která vyjadřuje výši

vytvořených opravných položek. Hodnota této položky činila v roce 2015 1.056 tis. Kč. Tato položka samozřejmě ovlivnila výsledek hospodaření, což je další položka v tabulce. Společnost v daném roce dosáhla zisku ve výši 8.519 tis. Kč.

Tabulka 11: Vybrané finanční ukazatele fiktivního podniku v roce 2015

Vybrané finanční ukazatele	Výše ukazatele
Ukazatele rentability (v %)	
Rentabilita vlastního kapitálu	2,59
Rentabilita aktiv	1,78
Rentabilita dlouhodobého kapitálu	2,38
Rentabilita tržeb	4,18
Rentabilita nákladů	4,67
Ukazatele likvidity	
Běžná likvidita	3,32
Pohotová likvidita	1,28
Ukazatele aktivity	
Obrat aktiv	0,43
Obrat pohledávek	5,26
Doba obratu pohledávek	69,38
Ukazatele zadluženosti (v %)	
Míra celkové zadluženosti	30,69
Úrokové krytí	703,03

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

V tabulce č. 11 jsou uvedeny vybrané ukazatele finanční analýzy, jejichž výši ovlivňuje výše opravných položek, a tedy netto výše pohledávek. Pro každý z těchto ukazatelů jsou uváděny různé doporučené hodnoty, velmi však záleží na specifikách odvětví, ve které se podnik nachází. O ukazatelích rentability lze obecně říci, že čím vyšších hodnot dosahují, tím je na tom podnik lépe. Hodnoty rentabilit fiktivního podniku jsou vcelku příznivé. Rentabilita vlastního kapitálu ukazuje, že na 1 Kč připadá 2,59 Kč zisku. Podnik je tedy schopen generovat zisk, což je základní požadavek pro úspěšné podnikání. Rentabilita aktiv představuje nejkompexnější ukazatel rentability. Její výsledná hodnota v tabulce č. 12 nám říká, že na 1 Kč aktiv fiktivního podniku připadá 1,78 Kč zisku. Dle výsledné hodnoty rentability dlouhodobého kapitálu přinese 1 dlouhodobě investovaná koruna 2,38 Kč zisku. Rentabilita tržeb nám říká, že pro dosažení 1 Kč zisku musí podnik získat 4,18 Kč výnosů. Posledním z ukazatelů rentability je rentabilita nákladů, která představuje výši nákladů, kterou musí podnik vynaložit na dosažení 1 Kč zisku, v tomto případě tedy 4,67 Kč.

Hodnoty ukazatelů likvidity jsou u fiktivního podniku lehce vyšší, i přesto se však stále jedná o dobré výsledky. Běžná likvidita fiktivního podniku vychází ve výši 3,32, což znamená, že 1 Kč krátkodobých závazků je pokryta 3,32 Kč z celkových aktiv podniku. Dle hodnoty pohotové likvidity jsou krátkodobé závazky pokryty 1,28 krát pohledávkami a finančními prostředky. Vyšší hodnoty obou ukazatelů jsou způsobeny především tím, že podnik udržuje velmi vysokou výši aktiv. U zemědělského podnik to však není nijak neobvyklé, protože kromě zemědělských strojů a stavení, zvyšují výrazně hodnotu aktiv např. i vlastní výrobky a hospodářská zvířata.

Prvním zástupcem ukazatelů aktivity je obrat aktiv, který dosahuje hodnoty 0,43 obrátek za rok, což je hodnota několikanásobně nižší, než bývá doporučováno. To by společnosti mělo naznačit, že by měla odprodat část majetku, nebo zvýšit tržby. V tomto případě je ale nižší hodnota způsobena zejména tím, že má podnik vysokou hodnotu aktiv. Obrat pohledávek již dosahuje lepší hodnoty, a to 5,26 obrátek za rok. S tím souvisí i doba obratu pohledávek, která činí 69,38 dní. To je opět vyšší číslo, než bývá doporučováno, je však opět potřeba brát ohled na odvětví, v němž se podnik nachází.

Z ukazatelů zadluženosti obsahuje tabulka č. 11 míru celkové zadluženosti a úrokové krytí. Hodnota prvního z ukazatelů činí 31 %, což je dobrý výsledek. Charakterizuje míru rizika pro věřitele a ukazuje, že 31 % aktiv je kryto cizími zdroji. Hodnota úrokového krytí je 703,03 % a říká, že jsou úroky z poskytnutých úvěrů na 703,03 % kryty výsledkem hospodaření.

3.3.3 Dopad změn č. 1a a 1b na vybrané ukazatele fiktivního podniku

V této kapitole bude výše vytvořených opravných položek vypočtena dle znění zákona o rezervách platného od 1. 8. 1995, v němž došlo k změnám č. 1a a 1b, přičemž bude zanechána stejná struktura pohledávek po splatnosti, jakou měl fiktivní podnik v roce 2015. Dále budou přepočteny ukazatele finanční pozice, výkonnosti a vybrané finanční ukazatele a jejich nová výše bude komparována s hodnotami z roku 2015.

Změna č. 1a poskytla podniku možnost tvořit opravné položky k pohledávkám po splatnosti ve výši 20 % a 33 % dle počtu měsíců po splatnosti. U pohledávek, za nimiž bylo zahájeno řízení, činily dle změny č. 1b maximální výše opravných položek 50 %, 66 %, 80 % a 100 % dle počtu měsíců. Pokud by opravné položky byly tvořeny podle tohoto znění zákona o rezervách, jejich výše by byla **3.359 tis. Kč**.

Tabulka 12: Dopad změn č. 1a a 1b na finanční pozici a výkonnost fiktivního podniku

Vybrané ukazatele finanční pozice	Původní výše ukazatele v roce 2015 (v tis. Kč)	Upravená výše ukazatele dle změn č. 1a a 1b (v tis. Kč)	Změna (v %)
Brutto výše pohledávek	39 756	39 756	0
Korekce pohledávek	1 056	3 359	218,09
Netto výše pohledávek	38 700	36 397	-5,95
Bilanční suma	478 239	475 936	-0,48
Vybrané ukazatele výkonnosti	Původní výše ukazatele v roce 2015 (v tis. Kč)	Upravená výše ukazatele dle změn č. 1a a 1b (v tis. Kč)	Změna (v %)
Nákladová položka Úprava hodnot pohledávek	1 056	3 359	218,09
Výsledek hospodaření	8 519	6 654	-21,89

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

V tabulce č. 12 je uvedena původní a nová přepočtená výše ukazatelů finanční pozice a výkonnosti fiktivního podniku. V poslední sloupci tabulky je v procentech vyjádřen rozdíl mezi těmito hodnotami, který představuje dopad změn č. 1a a 1b na tyto ukazatele. Brutto výše pohledávek je ponechána ve stejné výši. Korekce pohledávek se samozřejmě změnila s tím, jak se změnila možnosti tvorby opravných položek. Její přepočtená výše činí 3.359 tis. Kč, což je o 218,09 % více než podle původní úpravy v roce 2015. Se změnou korekce pohledávek se změnila i netto výše pohledávek na 36.397 tis. Kč, což je pokles o 5,95 % oproti původní hodnotě. S poklesem netto výše pohledávek klesla i celková bilanční suma na 475.936 tis. Kč. Jak již bylo uvedeno výše, při tvorbě opravných položek dle znění změn č. 1a a 1b vzrostla jejich výše o 218,09 %. Vzrostla tedy nákladová položka Úprava hodnot pohledávek, čímž se zvýšily celkové náklady a poklesl tedy výsledek hospodaření. Jeho přepočtená výše byla 6.654 tis. Kč, což představovalo pokles o 21,89 %.

Tabulka 13: Dopad změn č. 1a a 1b na vybrané finanční ukazatele fiktivního podniku

Vybrané finanční ukazatele	Původní výše ukazatele v roce 2015	Upravená výše ukazatele dle změn č. 1a a 1b	Změna (v %)
Ukazatele rentability			
Rentabilita vl. kapitálu	2,59	2,02	-22,01
Rentabilita aktiv	1,78	1,4	-21,35
Rentabilita dl. kapitálu	2,38	1,86	-21,85
Rentabilita tržeb	4,18	3,27	-21,77
Rentabilita nákladů	4,67	3,6	-22,91

Vybrané finanční ukazatele	Původní výše ukazatele v roce 2015	Upravená výše ukazatele dle změn č. 1a a 1b	Změna (v %)
Ukazatele likvidity			
Běžná likvidita	3,32	3,28	-1,20
Pohotová likvidita	1,28	1,23	-3,91
Ukazatele aktivity			
Obrat aktiv	0,43	0,43	0,00
Obrat pohledávek	5,26	5,59	6,27
Doba obratu pohledávek	69,38	65,25	-5,95
Ukazatele zadluženosti			
Míra celk. zadluženosti	30,69	30,84	0,49
Úrokové krytí	703,03	588,62	-16,27

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

V tabulce č. 13 jsou uvedeny původní hodnoty finančních ukazatelů a jejich přepočtená výše při tvorbě opravných položek dle znění změn č. 1a a 1b, tedy dle znění zákona o rezervách platného od 1. 8. 1995. Všechny ukazatele rentability poklesly přibližně o 22 %, neboť se snížila hodnota zisku vlivem snížení hodnot celkových nákladů. Oba ukazatele likvidity také poklesly, neboť se vlivem zvýšení hodnoty opravných položek snížila hodnota oběžných aktiv. Přepočtená výše běžné likvidity činila 3,28, což je o 1,20 % méně než původní hodnota. Přepočtená hodnota pohotové likvidity byla 1,23, což představuje pokles o 3,91 %. Jediným ukazatelem, u kterého byla změna nulová, je ukazatel obratu aktiv. Změna zde nastala, avšak v tak malých rádech, že byla v podstatě nulová. To je způsobeno tím, že fiktivní podnik udržuje velmi vysokou výši aktiv, a hodnota pohledávek je celkem nízká a na celkovou výši aktiv mají její změny nepatrný dopad. Dalším ukazatelem likvidity je obrat pohledávek, jehož hodnota vzrostla o 6,27 %. S tím, jak vzrostl obrat pohledávek, se samozřejmě snížila doba obratu pohledávek na 65,25 dní. V relativním vyjádření se jednalo o pokles o 5,95 %, což je pro podnik u tohoto ukazatele určitě příznivé. Posledními ukazateli v tabulce č. 13 jsou ukazatele zadluženosti. Míra celkové zadluženosti se změnila jen nepatrně a to o 0,49 %. To je způsobeno opět tím, že jak je hodnota pohledávek nepatrná oproti hodnotě celkových aktiv. Úrokové krytí kleslo ze 703,03 % na 588,62 %, což je pokles o 16,27 %. Příčinou je opět pokles výsledku hospodaření.

3.3.4 Dopad změny č. 2 na vybrané ukazatele fiktivního podniku

V této části práce by měla být výše opravných položek přepočtena dle znění zákona o rezervách platného od 12. 6. 2003, v němž došlo ke změně č. 2, a následně by měly

být srovnány původní hodnoty vybraných ukazatelů z roku 2015 a jejich nové upravené hodnoty dle nové výše opravných položek. Změna č. 2 však představovala pouze vznik § 8b, který upravoval pohledávky po splatnosti vzniklé z titulu ručení za celní dluh. Fiktivní společnost však žádá takové pohledávky v roce 2015 neevidovala a vzhledem k tomu, že v ostatních paragrafech týkajících se opravných položek k žádným důležitým změnám nedošlo, není potřeba přepočítávat hodnotu všech ukazatelů. Jejich výše by byla shodná s výší upravenou dle změn č. 1a a 1b v předchozí kapitole a byly by tedy shodné i relativní změny v hodnotách ukazatelů oproti původním hodnotám z roku 2015.

3.3.5 Dopad změn č. 3a a 3b na vybrané ukazatele fiktivního podniku

V následujících tabulkách č. 14 a 15 budou komparovány původní a upravené výše ukazatelů. Nové upravené výše budou vypočítány s hodnotou opravnými položek vytvořených podle znění zákona o rezervách platného od 1. 1. 2004, v němž došlo ke změnám č. 3a a 3b.

Dle změny č. 3a dovoloval zákon o rezervách od roku 2004 tvorbu opravných položek k nepromlčeným pohledávkám v jednotné výši 20 %, pokud od jejich splatnosti uplynulo více než 6 měsíců. K nepromlčeným pohledávkám, za kterými bylo zahájeno soudní nebo jiné řízení, bylo dle změny č. 3b možné tvořit opravné položky až do výše 33 %, 50 %, 66 %, 80 % a 100 %. Pokud by tedy fiktivní podnik tvořil opravné položky s přihlédnutím k těmto změnám, činila by jejich výše **2.917 tis. Kč**.

Tabulka 14: Dopad změn č. 3a a 3b na finanční pozici a výkonnost fiktivního podniku

Vybrané ukazatele finanční pozice	Původní výše ukazatele v roce 2015 (v tis. Kč)	Upravená výše ukazatele dle změn č. 3a a 3b (v tis. Kč)	Změna (v %)
Brutto výše pohledávek	39 756	39 756	0
Korekce pohledávek	1 056	2 917	176,23
Netto výše pohledávek	38 700	36 839	-4,81
Bilanční suma	478 239	476 378	-0,39
Vybrané ukazatele výkonnosti	Původní výše ukazatele v roce 2015 (v tis. Kč)	Upravená výše ukazatele dle změn č. 3a a 3b (v tis. Kč)	Změna (v %)
Nákladová položka Úprava hodnot pohledávek	1 056	2 917	176,23
Výsledek hospodaření	8 519	7 012	-17,69

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

V tabulce č. 14 jsou zachyceny změny ukazatelů finanční pozice a výkonnosti fiktivního podniku, vzniklé v důsledku změn č. 3a a 3b. Brutto výše pohledávek opět zůstala ve stejné výši, nedošlo tedy k žádné procentní změně. Hodnota korekce pohledávek se zvýšila o 176,23 % na 2.917 tis. Kč. S touto změnou samozřejmě klesla netto výše pohledávek, a to o 4,81 %. Bilanční suma také klesla, ale změna byla jen o 0,39 %. Upravená výše bilanční sumy činila 476.378 tis. Kč. Co se týče ukazatelů výkonnosti, došlo při úpravě podle znění změn č. 3a a 3b k nárůstu nákladové položky Úprava hodnot pohledávek o 176,23 %. Tím se zvýšily celkové náklady, což vedlo ke snížení výsledku hospodaření o 17,69 %. Upravená výše výsledku hospodaření činila 7.012 tis. Kč.

Tabulka 15: Dopad změn č. 3a a 3b na vybrané finanční ukazatele fiktivního podniku

Vybrané finanční ukazatele	Původní výše ukazatele v roce 2015	Upravená výše ukazatele dle změn č. 3a a 3b	Změna (v %)
Ukazatele rentability			
Rentabilita vl. kapitálu	2,59	2,13	-17,76
Rentabilita aktiv	1,78	1,47	-17,42
Rentabilita dl. kapitálu	2,38	1,96	-17,65
Rentabilita tržeb	4,18	3,44	-17,70
Rentabilita nákladů	4,67	3,80	-18,63
Ukazatele likvidity			
Běžná likvidita	3,32	3,29	-0,90
Pohotová likvidita	1,28	1,24	-3,13
Ukazatele aktivity			
Obrat aktiv	0,43	0,43	0,00
Obrat pohledávek	5,26	5,53	5,13
Doba obratu pohledávek	69,38	66,04	-4,81
Ukazatele zadluženosti			
Míra celk. zadluženosti	30,69	30,81	0,39
Úrokové krytí	703,03	614,91	-12,53

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

V tabulce č. 15 jsou komparovány původní a přepočtené výše vybraných ukazatelů finanční analýzy. U všech ukazatelů rentability opět došlo k podobné změně, a to k poklesu o 17 až 18 %. Je to způsobeno samozřejmě tím, že oproti původní úpravě z roku 2015 stoupla hodnota opravných položek, čímž se snížila hodnota zisku. Samozřejmě poklesly i oba ukazatele likvidity, což způsobilo snížení netto hodnoty pohledávek. Pokles těchto ukazatelů není pro fiktivní podnik negativním výsledkem,

jelikož se jejich hodnoty stále pohybují nad doporučenými čísly. Běžná likvidita klesla o 0,90 % a její upravená výše činila 3,29. Pohotová likvidita klesla o 3,13 % a její přepočtená výše byla 1,24. Změna obratu aktiv byla opět tak nepatrná, že při v relativním vyjádření představovala v podstatě nulu. Obrat pohledávek se oproti původní úpravě změnil z 5,26 obrátek na 5,53 obrátek, což je pro podnik pozitivní. Doba obratu pohledávek musela s nárůstem obratu pohledávek poklesnout, a to o 4,81 %. Upravená doba obratu pohledávek činila 66,04 dní. Poslední jsou v tabulce uvedeny změny ukazatelů zadluženosti. Míra celkové zadluženosti lehce vzrostla, a to o 0,39 %. Tento růst byl způsobenou snížením netto hodnoty pohledávek. Úrokové krytí oproti tomu kleslo o 12,53 % z důvodu poklesu výsledku hospodaření.

3.3.6 Dopad změny č. 4 na vybrané ukazatele fiktivního podniku

V této kapitole bude komparována přepočtená výše daných ukazatelů se započtením opravných položek dle znění platného od 1. 1. 2006, v němž došlo ke změně č. 4, s výší ukazatelů z roku 2015. Změnu ukazatelů finanční pozice, výkonnosti a vybraných finančních ukazatelů znázorňují tabulky č. 16 a 17. Po zavedení změny č. 4 mohl fiktivní podnik nově při splnění všech podmínek (pro tuto práci se předpokládá splnění podmínek) tvořit opravné položky k pohledávkám do částky 30.000 Kč až do jejich výše, tedy až do výše 100 %. Úprava opravných položek k ostatním typům pohledávek po splatnosti zůstala stejná jako v předchozí kapitole. Pokud by opravné položky byly tvořeny podle znění platného od 1. 1. 2006, jejich výše by byla **3.020 tis. Kč**.

Tabulka 16: Dopad změny č. 4 na finanční pozici a výkonnost fiktivního podniku

Vybrané ukazatele finanční pozice	Původní výše ukazatele v roce 2015 (v tis. Kč)	Upravená výše ukazatele dle změny č. 4 (v tis. Kč)	Změna (v %)
Brutto výše pohledávek	39 756	39 756	0
Korekce pohledávek	1 056	3 020	185,98
Netto výše pohledávek	38 700	36 736	-5,07
Bilanční suma	478 239	476 275	-0,41
Vybrané ukazatele výkonnosti	Původní výše ukazatele v roce 2015 (v tis. Kč)	Upravená výše ukazatele dle změny č. 4 (v tis. Kč)	Změna (v %)
Nákladová položka Úprava hodnot pohledávek	1 056	3 020	185,98
Výsledek hospodaření	8 519	6 928	-18,68

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

V tabulce č. 16 jsou uvedeny původní a přepočtené výše ukazatele finanční pozice a výkonnosti fiktivního podniku při zohlednění změny č. 4. Poslední sloupec potom představuje relativní změnu mezi těmito hodnotami. Brutto výše pohledávek se samozřejmě opět nezměnila. Korekce pohledávek vzrostla o 182,98 %, její upravená výše tedy činí 3.020 tis. Kč. Po odečtení upravené výše korekce od brutto hodnoty pohledávek vyšla upravená netto výše pohledávek, která činila 36.736 tis. Kč. Relativní změna představovala pokles netto výše o 5,07 %. Posledním ukazatelem finanční pozice je v tabulce č. 19 bilanční suma. Bilanční suma také poklesla, ale pouze o 0,41 %, jelikož je změna netto pohledávek pouze nepatrnou změnou v celkové hodnotě aktiv. Výše nákladové položky Úprava hodnot pohledávek odpovídá výši korekce pohledávek, tedy částce na 3.020 tis. Kč. Nárůst této položky představoval nárůst celkových nákladů, čímž poklesl výsledek hospodaření. Relativně poklesl zisk o 18,68 % a jeho nová upravená výše byla 6.928 tis. Kč.

Tabulka 17: Dopad změny č. 4 na vybrané finanční ukazatele fiktivního podniku

Vybrané finanční ukazatele	Původní výše ukazatele v roce 2015	Upravená výše ukazatele dle změny č. 4	Změna (v %)
Ukazatele rentability			
Rentabilita vl. kapitálu	2,59	2,11	-18,53
Rentabilita aktiv	1,78	1,45	-18,54
Rentabilita dl. kapitálu	2,38	1,94	-18,49
Rentabilita tržeb	4,18	3,40	-18,66
Rentabilita nákladů	4,67	3,76	-19,49
Ukazatele likvidity			
Běžná likvidita	3,32	3,29	-0,90
Pohotová likvidita	1,28	1,24	-3,13
Ukazatele aktivity			
Obrat aktiv	0,43	0,43	0,00
Obrat pohledávek	5,26	5,54	5,32
Doba obratu pohledávek	69,38	65,86	-5,07
Ukazatele zadluženosti			
Míra celk. zadluženosti	30,69	30,82	0,42
Úrokové krytí	703,03	608,78	-13,41

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Výše vybraných ukazatelů finanční analýzy upravené podle znění změny č. 4 zobrazuje tabulka č. 17. Všechny ukazatele rentability zaznamenaly pokles o necelých 19 %. Jedinou výjimkou je rentabilita nákladů, která poklesla dokonce o 19,49 %, neboť

zde došlo nejen ke snížení čitatele, ale i ke snížení jmenovatele. Oba ukazatele likvidity také poklesly. Běžná likvidita o 0,90 % a pohotová likvidita o 3,13 %. Dalšími ukazateli v tabulce jsou ukazatele aktivity. Změna obrátu aktiv byla opět nepatrná a v relativním vyjádření nebyla zaznamenána vůbec. Obrát pohledávek oproti původní hodnotě z roku 2015 vzrostl z 5,26 obrátů na 5,54 obrátů. S růstem obrátu pohledávek samozřejmě klesla doba obrátu pohledávek, a to o 5,07 %. Přepočtená doba obrátu pohledávek byla 65,86 dní. Dalším ukazatelem v tabulce je míra celkové zadluženosti. Tento ukazatel vzrostl jen nepatrně, a to o 0,42 %. Přepočtená míra celkové zadluženosti činí 30,82 %, což znamená, že 30,82 % aktiv je kryto cizími zdroji. Hodnota úrokové krytí se změnila ze 703,03 % na 608,78 %. To představuje pokles o 13,41 % a znamená to, že se snížila relativní výše, která představovala krytí úroků z poskytnutých úvěrů výsledkem hospodaření.

3.3.7 Dopad změn č. 5a a 5b na vybrané ukazatele fiktivního podniku

V této kapitole budou vypočteny hodnoty vybraných ukazatelů se započtením upravené výše opravných položek dle znění zákona o rezervách platného do 1. 1. 2008, v němž došlo ke změnám č. 5a a 5b. V tabulkách č. 18 a 19 budou tyto hodnoty opět porovnány s původní výší ukazatelů z roku 2015.

Změny č. 5a a 5b představovaly rozdělení pohledávek na pohledávky do 200.000 Kč a pohledávky vyšší než 200.000 Kč. Podle toho do jaké skupiny pohledávka spadala, byla určena výše maximální opravné položky, jež k ní mohla být vytvořena. Dále zůstala úprava opravných položek k pohledávkám, za nimiž bylo zahájeno řízení, a k pohledávkám do výše 30.000 Kč. Pokud by byly opravné položky tvořeny podle tohoto znění, činila by jejich výše **3.100 tis. Kč**.

Tabulka 18: Dopad změn č. 5a a 5b na finanční pozici a výkonnost fiktivního podniku

Vybrané ukazatele finanční pozice	Původní výše ukazatele v roce 2015 (v tis. Kč)	Upravená výše ukazatele dle změn č. 5a a 5b (v tis. Kč)	Změna (v %)
Brutto výše pohledávek	39 756	39 756	0
Korekce pohledávek	1 056	3 100	193,56
Netto výše pohledávek	38 700	36 656	-5,28
Bilanční suma	478 239	476 195	-0,43

Vybrané ukazatele výkonnosti	Původní výše ukazatele v roce 2015 (v tis. Kč)	Upravená výše ukazatele dle změn č. 5a a 5b (v tis. Kč)	Změna (v %)
Nákladová položka Úprava hodnot pohledávek	1 056	3 100	193,56
Výsledek hospodaření	8 519	6 863	-19,44

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

V tabulce č. 18 jsou zachyceny změny ukazatelů finanční pozice a výkonnosti fiktivního podniku se zohledněním změn č. 5a a 5b. Brutto výše pohledávek opět zůstala ve stejné výši, nedošlo tedy k žádné procentní změně. Korekce pohledávek vzrostla o 193,56 % na 3.100 tis. Kč. S touto změnou klesla netto výše pohledávek na 36.656 tis. Kč, což znamenalo také pokles bilanční sumy na 476.195 tis. Kč. Hodnota položky Úprava hodnot pohledávek vzrostla stejně jako hodnota korekce pohledávek, tedy o 193,56 % a její nová hodnota činí 3.100 tis. Kč. Tím narostla celková hodnota nákladů, což vyústilo v pokles výsledku hospodaření o 19,44 %. Jeho upravená výše podle znění zákona o rezervách platného od 1. 1. 2008 činila 6.863 tis. Kč.

Tabulka 19: Dopad změn č. 5a a 5b na vybrané finanční ukazatele fiktivního podniku

Vybrané finanční ukazatele	Původní výše ukazatele v roce 2015	Upravená výše ukazatele dle změn č. 5a a 5b	Změna (v %)
Ukazatele rentability			
Rentabilita vl. kapitálu	2,59	2,09	-19,31
Rentabilita aktiv	1,78	1,44	-19,10
Rentabilita dl. kapitálu	2,38	1,92	-19,33
Rentabilita tržeb	4,18	3,37	-19,38
Rentabilita nákladů	4,67	3,72	-20,34
Ukazatele likvidity			
Běžná likvidita	3,32	3,29	-0,90
Pohotová likvidita	1,28	1,24	-3,13
Ukazatele aktivity			
Obrat aktiv	0,43	0,43	0,00
Obrat pohledávek	5,26	5,55	5,51
Doba obratu pohledávek	69,38	65,72	-5,28
Ukazatele zadluženosti			
Míra celk. zadluženosti	30,69	30,83	0,46
Úrokové krytí	703,03	604,01	-14,08

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Komparaci původních a upravených hodnot vybraných finančních ukazatelů dle znění platného od 1. 1. 2008, v němž došlo ke změnám č. 5a a 5b, představuje tabulka č. 19. U všech ukazatelů rentability opět došlo k podobnému vývoji jako v předchozích kapitolách, a to k poklesu o cca 20 %. Stejně tak poklesly i oba ukazatele likvidity, což způsobilo snížení netto hodnoty pohledávek. Běžná likvidita klesla o 0,90 % a její upravená výše činila 3,29. Pohotová likvidita klesla o 3,13 % a její přepočtená výše byla 1,24. Změna obratu aktiv představovala v absolutním i relativním vyjádření nulu, jelikož změna pohledávek byla pouze nepatrná ve srovnání s celkovou výší aktiv. Obrat pohledávek ve srovnání s původní úpravou z roku 2015 stoupl o 5,51 %. S tím souvisí pokles doby obratu pohledávek o 5,28 % na 65,72 dní. Míra celkové zadluženosti lehce vzrostla, a to o 0,46 %. Tento růst byl způsobenou snížením netto hodnoty pohledávek. Úrokové krytí oproti tomu kleslo o 14,08 %, což bylo způsobeno poklesem výsledku hospodaření před zdaněním.

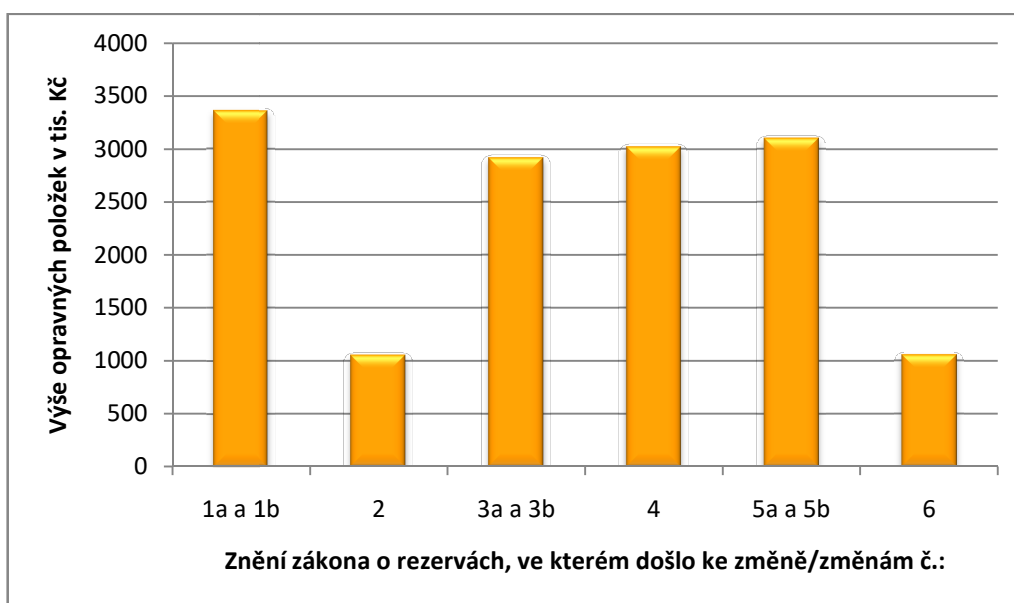
3.3.8 Dopad změny č. 6 na vybrané ukazatele fiktivního podniku

V této kapitole by měly být komparovány přepočtené ukazatele dle znění zákona o rezervách platného do 1. 1. 2014 se základními hodnotami z roku 2015. V tomto znění zákona došlo k poslední změně, tedy změně č. 6. Kromě toho bylo toto znění v oblasti opravných položek shodné se zněním následujícím (platným od 1. 1. 2015), podle něhož byly opravné položky vypočteny již v kapitole č. 3.3.2 – Řešení opravných položek ve fiktivním podniku v roce 2015. Při komparaci by tedy nebyly zaznamenány žádné změny a výše ukazatelů by byly naprosto totožné.

3.3.9 Komparace výsledných hodnot vybraných ukazatelů

V této části práce budou komparovány přepočtené výše sledovaných ukazatelů při úpravě opravných položek dle těch znění zákona o rezervách, ve kterých došlo k výrazným změnám. Ke změnám došlo celkem v 6 letech, proto bude mít každý graf celkem 6 skupin sloupců. Obrázek č. 1 zobrazuje změny celkové hodnoty opravných položek k pohledávkám, která pak dále ovlivňovala jednotlivé ukazatele finanční pozice a výkonnosti, i vybrané finanční ukazatele.

Obrázek 1: Srovnání celkové výše opravných položek k pohledávkám

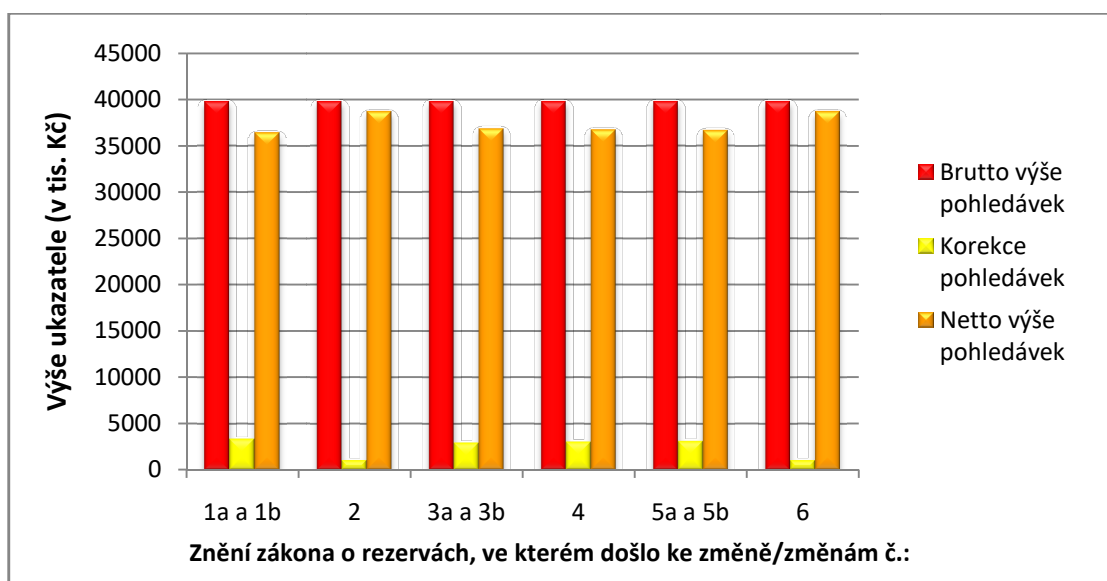

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Na obrázku č. 1 je vidět, že změny v celkové hodnotě opravných položek byly velmi výrazné. Při tvorbě opravných položek dle znění zákona o rezervách, v němž došlo ke změnám 1a a 1b, dosahovala jejich výše hodnoty 3.359 tis. Kč. To je celkově nejvyšší hodnota opravných položek, kterou za celou dobu platnosti zákona o rezervách mohl fiktivní podnik tvořit. O něco nižší hodnoty opravných položek byly vypočteny při zohlednění změn 3a a 3b, 4 i 5a a 5b. Výše opravných položek činila postupně 2.917 tis. Kč, 3.020 tis. Kč a 3.100 tis. Kč, což jsou hodnoty na stejné úrovni. Zbylé dvě čísla jsou oproti těmto hodnotám velmi nízké. V obou případech činila výše opravných položek k pohledávkám 1.056 tis. Kč. V daných zněních zákona o rezervách nebyla tedy možnost tvorby opravných položek tak rozsáhlá. Je potřeba zmínit, že původní nezměněná hodnota opravných položek fiktivního podniku v roce 2015 byla také ve výši 1.056 tis. Kč, což znamená, že i v současné době (v roce 2017) je možnost tvorby opravných položek k pohledávkám „poměrně omezená“ a podnikatelské subjekty je nemohou tvořit v takové výši jako dříve. Vzhledem k nerovnoměrnému vývoji zákona o rezervách v oblasti opravných položek k pohledávkám není možno určit, zda v budoucnu opět dojde k rozšíření možností tvorby opravných položek, nebo budou tyto možnosti dále „redukovány“.

Následující obrázky č. 2 až 7 srovnávají přepočtené výše ukazatelů finanční pozice a výkonnosti podniku a vybraných finančních ukazatelů, tedy ukazatelů rentability, likvidity, aktivity a zadluženosti fiktivního podniku.

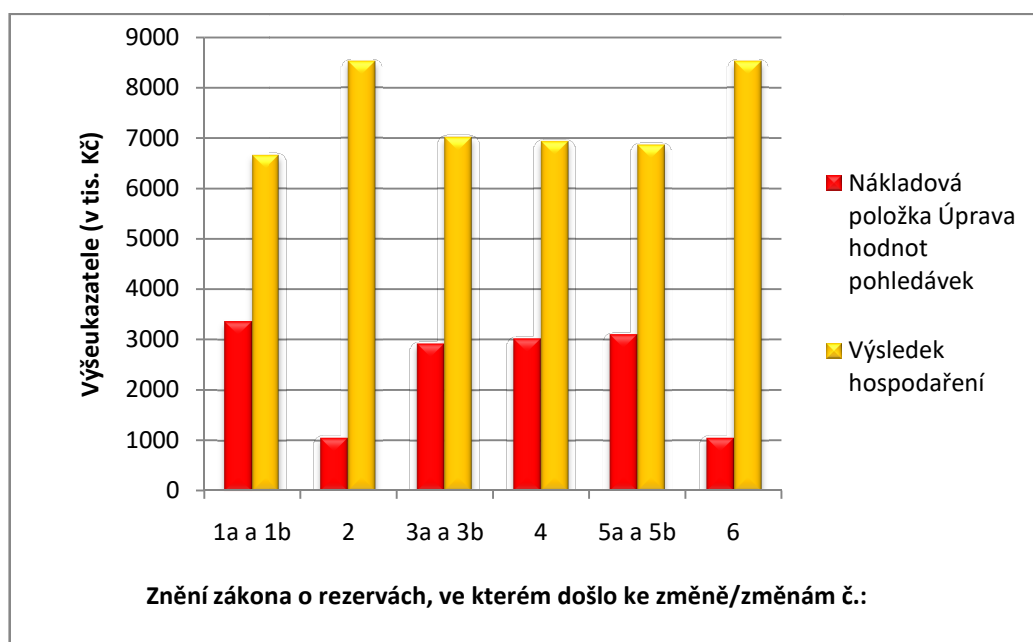
Obrázek 2: Srovnání hodnot ukazatelů finanční pozice fiktivního podniku

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Graf na obrázku č. 2 srovnává přepočtené hodnoty ukazatele finanční pozice fiktivního podniku. Brutto výše pohledávek byla ve všech případech stejná, jelikož ji výše opravných položek k pohledávkám, tedy výše korekce pohledávek, neovlivňuje. Netto výše pohledávek klesala (popř. stoupala) s tím, jak se měnila výše korekce pohledávek. Změny netto výše pohledávek nebyly tak výrazné, a to z toho důvodu, že byla hodnota pohledávek fiktivního podniku řádově daleko vyšší než právě výše opravných položek. Pokud se tedy korekce pohledávek změnila o stovky procent, v netto výši pohledávek se tato změna projevila jen v jednotkách procent. Kromě těchto 3 ukazatelů finanční pozice podniku byly v předchozí kapitole zaznamenávány ještě změny bilanční sumy. Vzhledem k měřítku grafu a k tomu, že změny byly velmi nepatrné (ve všech případech méně než 0,5 %), není tento ukazatel na obrázku č. 2 zachycen. Po celkovém zhodnocení lze říci, že změny v zákoně o rezervách měly z ukazatelů finanční pozice výrazný vliv jen na výši korekce pohledávek, ostatní ukazatele nebyly ovlivněny tak výrazně.

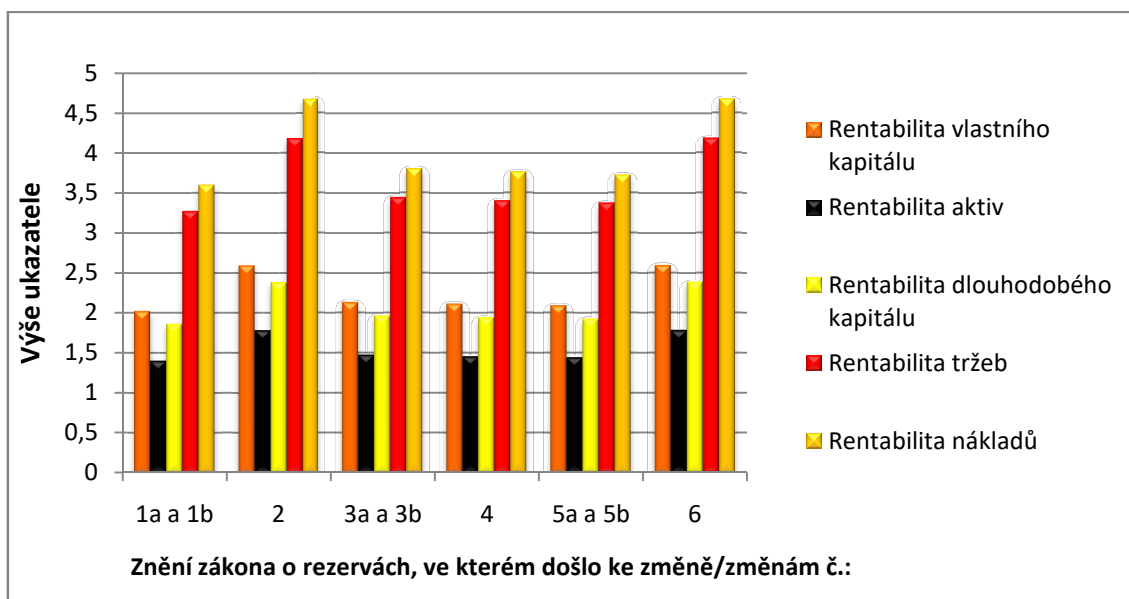
Obrázek 3: Srovnání hodnot ukazatelů výkonnosti fiktivního podniku

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Obrázek č. 3 zobrazuje změny hodnot ukazatelů výkonnosti fiktivního podniku, kterými jsou nákladová položka Úprava hodnot pohledávek a výsledek hospodaření. Zde již jsou rozdíly ve výši těchto ukazatelů patrnější. Nejvyššího výsledku hospodaření dosahovala společnost při výpočtu opravných položek dle znění, v nichž došlo ke změnám č. 2 a 6, tedy v případech, kdy byla celková výše nákladové položky Úprava hodnot pohledávek nejnižší. V ostatní případech byly hodnoty obou ukazatelů přibližně ve stejné výši. Celkově lze říci, že měly změny v zákoně o rezervách na ukazatele výkonnosti výrazný vliv.

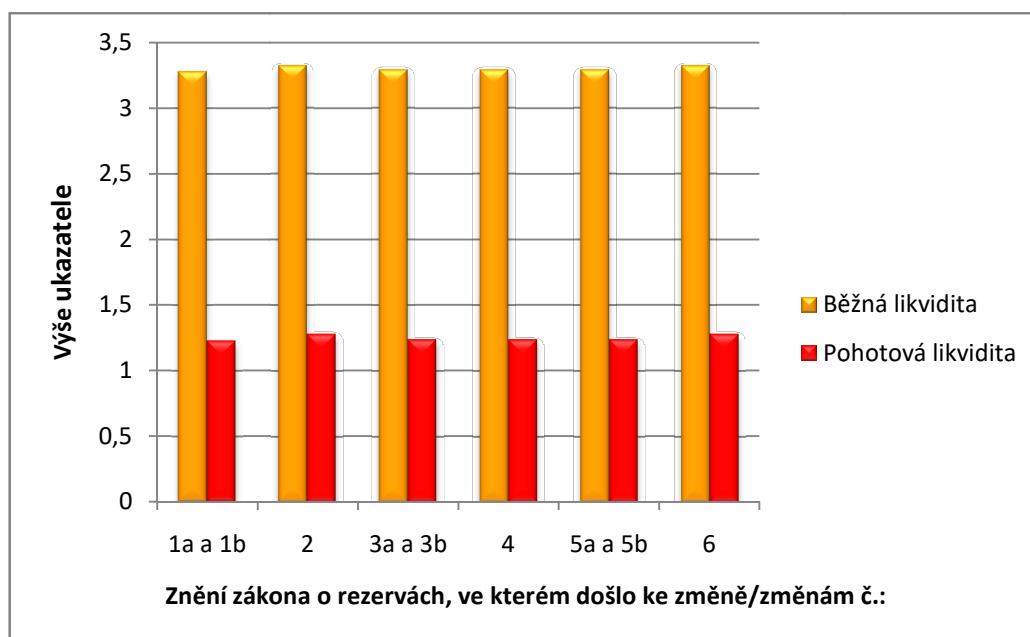
Obrázek 4: Srovnání hodnot ukazatelů rentability fiktivního podniku

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Na obrázku č. 4 jsou srovnány hodnoty ukazatelů rentability. Opět je vidět, že v případech, kdy byla výše opravných položek nižší (při změnách č. 2 a 6), došlo k viditelnějším změnám všech ukazatelů rentability. Ve zbylých případech se hodnoty ukazatelů rentabilit pohybovaly na stejné úrovni. Vliv změn v oblasti v zákoně o rezervách na ukazatele rentability byl každopádně patrný.

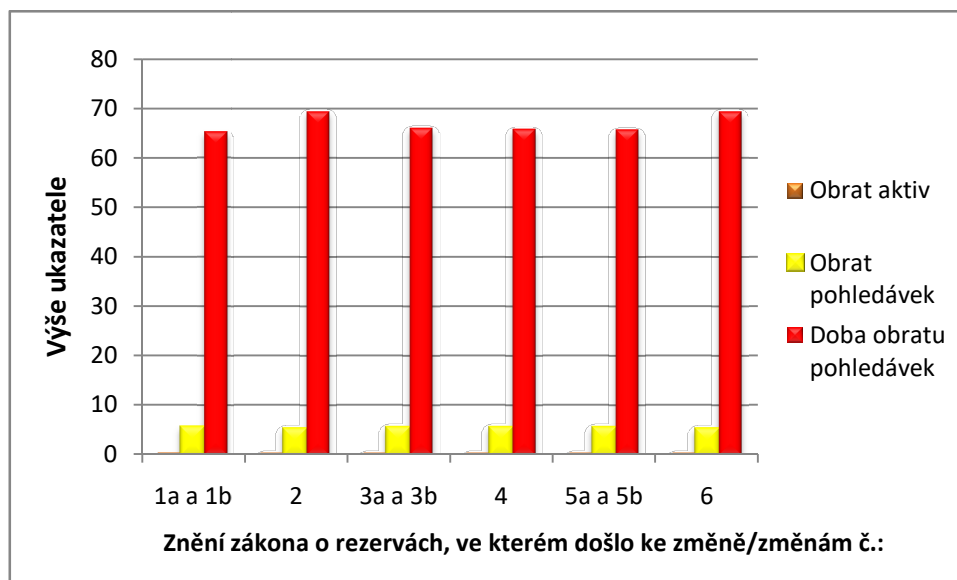
Obrázek 5: Srovnání hodnot ukazatelů likvidity fiktivního podniku

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Graf na obrázku č. 5 zachycuje změny hodnot dvou ukazatelů likvidity, kterými jsou běžná a pohotová likvidita. V hodnotách těchto ukazatelů samozřejmě byly zaznamenány změny, avšak velmi nepatrné. Lze tedy říci, že změny v zákoně o rezervách na ukazatele likvidity působily velmi málo.

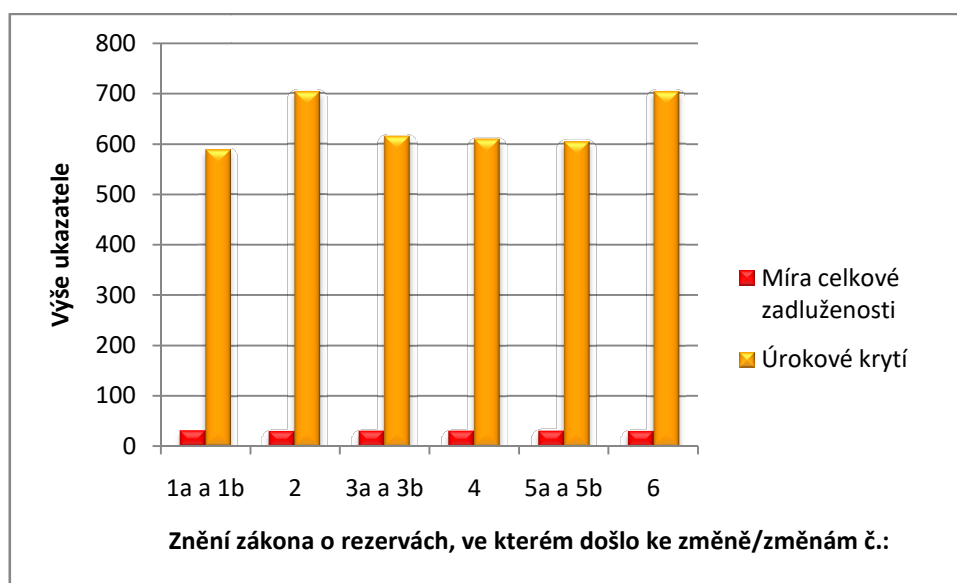
Obrázek 6: Srovnání hodnot ukazatelů aktivity fiktivního podniku

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Obrázek č. 6 znázorňuje komparaci přepočtených hodnot ukazatelů aktivity fiktivního podniku. Je vidět, že změny v zákoně o rezervách na ukazatele aktivity vliv mají, opět však není nijak výrazný, řádově se jedná o jednotky procent.

Obrázek 7: Srovnání hodnot ukazatelů zadluženosti fiktivního podniku

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Obrázek č. 7 představuje srovnání hodnot ukazatelů zadluženosti fiktivního podniku. Prvním z ukazatelů je míra celkové zadluženosti podniku, která se ve všech případech pohybovala na přibližně stejné výši. Výraznější změny byly zaznamenány až u druhého ukazatele, kterým je úrokové krytí, kde jsou již změny na první pohled patrné (v řádech stovek procent). Po celkovém zhodnocení ukazatele zadluženosti je možné říci, že změny v oblasti opravných položek v zákoně o rezervách výrazněji ovlivňovaly jen ukazatel úrokového krytí.

Jelikož se v druhé polovině praktické části práce zaměřovala již jen na ty ukazatele, u nichž se předpokládalo, že budou ovlivněny změnou hodnoty opravných položek, není překvapením, že u všech těchto ukazatelů k změnám došlo. K největším změnám samozřejmě došlo u hodnoty korekce a nákladové položky Úprava hodnot pohledávek, a to z toho důvodu, že tyto ukazatele přímo odráží změny ve výši opravných položek. Velmi výrazné dopady pak měla změna výše opravných položek také na výsledek hospodaření, ukazatele rentability a ukazatel úrokového krytí. U všech ostatních ukazatelů došlo ke změnám méně patrným, není však možno říci, že méně důležitým.

Závěr

Předložená bakalářská práce je zaměřena na problematiku pohledávek po splatnosti a s tím související opravné položky. Hlavním cílem práce je kvantifikovat vliv změn v zákoně č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, v oblasti pohledávek po splatnosti na výkonnost, finanční pozici a vybrané finanční ukazatele fiktivního podniku.

V teoretické části je nejprve objasněn pojem pohledávka z právního, účetního a daňového pohledu. Poté následují základní charakteristiky pohledávek, po nichž je provedena charakteristika pohledávek po splatnosti, opravných položek a odpisu pohledávek. V další velmi významné části práce je zmapován vývoj zákona o rezervách se zaměřením na oblast opravných položek. Všechny důležité změny, jež jsou v této části zmapovány, se týkají vzniku nového § upravujícího problematiku opravných položek nebo změny maximální procentní výše opravných položek k pohledávkám. Poté se teoretická část zaměřuje na vykazování pohledávek a opravných položek v účetních výkazech. V rozvaze jsou pohledávky členěny na krátkodobé a dlouhodobé, přičemž se vykazují v brutto a netto výši. Rozdíl mezi brutto a netto výši představuje korekce, což není nic jiného, než součet opravných položek k danému druhu pohledávek. Ve výkazu zisku a ztráty jsou opravné položky evidovány na nákladových účtech, pohledávky potom v tomto výkazu evidovány nejsou (s výjimkou odpisu pohledávek). Poslední kapitola teoretické části práce se věnuje vybraným ukazatelům finanční analýzy se zaměřením na pohledávky a opravné položky.

Praktická část obsahuje tři hlavní kapitoly, jež se vzájemně prolínají. V první z nich je stanoven vliv jednotlivých situací, které mohou nastat v souvislosti s pohledávkami po splatnosti, na finanční pozici, výkonnost a vybrané finanční ukazatele. Jedinou situací, která se ani v jednom případě nikde neprojeví, je uplynutí splatnosti pohledávky. Dále jsou v práci mezi finančními ukazateli objeveny ty, na jejichž výši žádná z možných situací nepůsobí a z toho důvodu se již dále v této práci nevyskytují. Těmito ukazateli jsou obrat zásob, doba obratu zásob, obrat závazků a míra zadluženosti vlastního kapitálu. Druhá kapitola praktické části obsahuje komparační tabulku, v níž jsou uvedeny všechny důležité změny v zákoně o rezervách, jež byly definovány v literární rešerši, a jejich dopad na rozvahu, výkaz zisku a ztráty a vybrané finanční ukazatele. Důležité změny nastaly celkem v 6 zněních zákona o rezervách, přičemž v některých zněních došlo hned ke dvěma důležitým změnám najednou. Všechny tyto

změny měly dopad na rozvahu, výkaz zisku a ztráty, všechny vybrané ukazatele rentability, běžnou a pohotovou likvidity, obrat aktiv, obrat pohledávek, dobu obratu pohledávek, míru celkové zadluženosti a úrokové krytí. Právě s těmito ukazateli pracuje poslední kapitola praktické části. V této části je nejprve s využitím mediánu stanoven fiktivní podnik, na němž jsou pak kvantifikovány změny z předchozí kapitoly. Nejprve jsou uvedeny skutečné hodnoty opravných položek a vybraných ukazatelů, jichž podnik dosáhl v roce 2015. Poté jsou tyto hodnoty přepočteny dle znění zákona o rezervách, ve kterých došlo ke zmíněným změnám. V závěru kapitoly jsou vypočtené hodnoty zaneseny do grafů pro lepší srovnání. Jelikož byl základem převážné části zkoumání zákon o rezervách, který upravuje výši opravných položek, je v práci nejprve zanalyzován vývoj celkové výše opravných položek. Změny v celkové výši opravných položek jsou velmi výrazné a dokazují, že změny v zákoně o rezervách tuto položku velmi ovlivňují. Poté je již práce zaměřena na vývoj ukazatelů finanční pozice a výkonnosti a také vybraných ukazatelů finanční analýzy podniku. Ze všech těchto ukazatelů došlo k největším změnám u hodnoty korekce v rozvaze a u nákladové položky Úprava hodnot pohledávek ve výkazu zisku a ztráty. Dále byly zaznamenány výrazné dopady na hodnoty výsledku hospodaření, ukazatelů rentability a ukazatele úrokového krytí.

Hlavním přínosem práce je, že kvantifikovala míru, s jakou pouhé změny v jednom právním předpisu ovlivňují základní ekonomické ukazatele podniku. U některých ukazatelů jsou dopady na jejich výši až překvapivě výrazné a z toho také vyplývá, že ne vždy musí být problémy podniku způsobeny špatným hospodařením.

Seznam tabulek

Tabulka 1: Znění zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů	19
Tabulka 2: Vliv na finanční pozici (rozhahu)	30
Tabulka 3: Vliv na výkonnost (výkaz zisku a ztráty).....	31
Tabulka 4: Vliv na ukazatele rentability	31
Tabulka 5: Vliv na ukazatele likvidity	32
Tabulka 6: Vliv na ukazatele aktivity	33
Tabulka 7: Vliv na ukazatele zadluženosti.....	34
Tabulka 8: Vliv změn v zákoně o rezervách na finanční pozici, výkonnost a vybrané finanční ukazatele.....	36
Tabulka 9: Struktura pohledávek po splatnosti ve fiktivním podniku v roce 2015	42
Tabulka 10: Vybrané ukazatele finanční pozice a výkonnosti fiktivního podniku v roce 2015 .	43
Tabulka 11: Vybrané finanční ukazatele fiktivního podniku v roce 2015	44
Tabulka 12: Dopad změn č. 1a a 1b na finanční pozici a výkonnost fiktivního podniku	46
Tabulka 13: Dopad změn č. 1a a 1b na vybrané finanční ukazatele fiktivního podniku	46
Tabulka 14: Dopad změn č. 3a a 3b na finanční pozici a výkonnost fiktivního podniku	48
Tabulka 15: Dopad změn č. 3a a 3b na vybrané finanční ukazatele fiktivního podniku	49
Tabulka 16: Dopad změny č. 4 na finanční pozici a výkonnost fiktivního podniku.....	50
Tabulka 17: Dopad změny č. 4 na vybrané finanční ukazatele fiktivního podniku	51
Tabulka 18: Dopad změn č. 5a a 5b na finanční pozici a výkonnost fiktivního podniku	52
Tabulka 19: Dopad změn č. 5a a 5b na vybrané finanční ukazatele fiktivního podniku	53

Seznam obrázků

Obrázek 1: Srovnání celkové výše opravných položek k pohledávkám	55
Obrázek 2: Srovnání hodnot ukazatelů finanční pozice fiktivního podniku	56
Obrázek 3: Srovnání hodnot ukazatelů výkonnosti fiktivního podniku.....	57
Obrázek 4: Srovnání hodnot ukazatelů rentability fiktivního podniku	58
Obrázek 5: Srovnání hodnot ukazatelů likvidity fiktivního podniku.....	58
Obrázek 6: Srovnání hodnot ukazatelů aktivity fiktivního podniku	59
Obrázek 7: Srovnání hodnot ukazatelů zadluženosti fiktivního podniku.....	59

Seznam použitých zkratk

cca	cirka
č.	číslo
Kč	korun českých
max.	maximální/maximálně
min.	minimální/minimálně
mj.	mimo jiné
např.	například
popř.	popřípadě
tis.	tisíc

Seznam použitých zdrojů

Literární a časopisecké zdroje

BAŘINOVÁ, Dagmar, VOZŇÁKOVÁ, Iveta. *Pohledávky – právně – daňově – účetně*. 3. rozšířené vyd. Praha: GRADAPublishing a.s., 2007. 136 s. ISBN 978-80-247-1816-3.

BRYCHTA, Ivan. Daňové a účetní souvislosti pohledávek a závazků. *Účetnictví v praxi*. Odborný měsíčník pro účetní praxi. Praha: WoltersKluwer ČR, a. s., 2009, **2009**(11), ISSN 1211-7307.

DĚRGEL, Martin. Neuhrazené pohledávky. *Účetnictví v praxi*. Odborný měsíčník pro účetní praxi. Praha: WoltersKluwer ČR, a. s., 2008, **2008**(9), ISSN 1211-7307.

DRBOHLAV, Josef, POHL, Tomáš. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3. aktualizované a doplněné vyd. Praha: WoltersKluwer ČR, a. s., 2011. 244 s. ISBN 978-80-7357-599-1.

KNÁPKOVÁ, Adriana, PAVELKOVÁ, Drahomíra, ŠTEKER, Karel. *Finanční analýza*. 2. rozšířené vyd. Praha: GradaPublishing a.s., 2013. 240 s. ISBN 978-80-247-4456-8.

MÜLLEROVÁ, Libuše, ŠINDELÁŘ, Michal. *Účetnictví, daně a audit v obchodních korporacích*. První vyd. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2016. 208 s. ISBN 978-80-247-5806-0.

NÝVLTOVÁ, Romana, MARINIČ, Pavel. *Finanční řízení podniku. Moderní metody a trendy*. 1. vyd. Praha: GradaPublishing a.s., 2010. 208 s. ISBN 978-80-247-3158-2.

PILAŘOVÁ, Ivana. Účetní a daňový pohled na pohledávky po lhůtě splatnosti – účetní a zákonné opravné položky. *Účetnictví v praxi*. Odborný měsíčník pro účetní praxi. Praha: WoltersKluwer ČR, a. s., 2010, **2010** (12), ISSN 1211-7307.

PILAŘOVÁ, Ivana. Účetní a zákonné opravné položky. *Daně a právo v praxi*. Praha: WoltersKluwer ČR, a. s., 2011, **2011**(10), ISSN 2464-6873.

PILÁTOVÁ, Jana, RICHTER, Jaroslav. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi*. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. ISBN 978-80-7263-678-5.

SKÁLOVÁ, Jana a kol. *Podvojně účetnictví 2016*. 22. vyd. Praha: GradaPublishing a.s., 2016. 192 s. ISBN 978-80-271-0031-6.

ŠANTRŮČEK, Jaroslav, ŠTĚDRA, David. *Pohledávky, jejich cese a hodnota*. 3. aktualizované vyd. Praha: Oeconomica, 2012. 122 s. ISBN 978-80-245-1920-3.

Právní předpisy

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (všechna znění)

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Vyhláška 500/2002 Sb., k provedení zákona o účetnictví pro podnikatele

Internetové zdroje

AMEDIO GROUP. Výsledovka aneb výkaz zisku a ztráty. *Domáci finance. Finanční magazín* [online]. Ostrava: Amediogroup, 2017 [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.domacifinance.cz/1009/vysledovka-aneb-vykaz-zisku-a-ztraty>

ATLANTIS PC. Použité poměrové ukazatele. *FinAnalysis. Finanční analýza firmy*[online]. Plzeň: Atlantis PC, s. r. o., © 2000 – 2017 [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.finanalysis.cz/pouzite-pomerove-ukazatele.html>

BOHDALOVÁ, Marie. Výkaz zisků a ztrát. *Uctovani.net. Jasně a srozumitelně* [online]. Vojta Tomáš – Marshi, © 2010 – 2017. 20. 9. 2016 [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.uctovani.net/clanek.php?t=Ucetni-rozvaha&idc=55>

DĚRGEL, Martin. Odpis nedobytné pohledávky. *Portál.POHODA* [online]. Jihlava: STORMWARE, © 2012. 17. 10. 2016 [cit. 13. 3. 2017]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/odpis-nedobytno-pohledavky/>

DOLEČEK, Marek. Pohledávky. *BusinessInfo. Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. Praha: CzechTrade, © 1997 - 2017. 1. 1. 2014 [cit. 10. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/pohledavky-ppbi-51112.html#!&chapter=2>

FUČÍKOVÁ, Jana. Účetní rozvaha. *Uctovani.net. Jasně a srozumitelně* [online]. Vojta Tomáš – Marshi, © 2010 – 2017. 6. 11. 2011 [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.uctovani.net/clanek.php?t=Ucetni-rozvaha&idc=55>

HONZÍKOVÁ, Klára. Pohledávky. *Fučík&partneři, auditori – daňoví poradci* [online]. Praha: Fučík & partneři, 13. 2. 2015 [cit. 13. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.fucik.cz/publikace/pohledavky/>

INTERNET INFO. Předpis č. 593/1992 Sb., Zákon o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (úplné znění). *Podnikatel.cz* [online]. Praha: Internet Info, © 2007 – 2017 [cit. 14. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-593-1992-sb-o-rezervach-pro-zjisteni-zakladu-dane-z-prijmu/zneni-0/uplne/>

IPODNIKATEL. Finanční analýza podniku v praxi. *iPodnikatel.cz, portál pro začínající podnikatele* [online]. iPodnikatel, © 2011 – 2014. 22. 3. 2012 [cit. 31. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ipodnikatel.cz/Financni-rizeni/financni-analyza-podniku-v-praxi/Pomerove-ukazatele-rentabilitaaktivita-likvidita-zadluzenost.html>

JADVIŠČÁK, Daniel. Ukazatelé rentability. *Finanční analýza* [online]. Ing. Daniel Jadviščák, © 2011 [cit. 1. 4. 2017]. Dostupné z: <http://financni-analyza.webnode.cz/ukazatele-rentability/>

KADLEC, Michal. Opravné položky k pohledávkám. *Portál.POHODA* [online]. Jihlava: STORMWARE, © 2012. 23. 9. 2013 [cit. 3. 3. 2017]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/opravne-polozky-k-pohledavkam/>

MARTÍNKOVÁ, Michaela. Příloha k účetní závěrce od roku 2016. *Portál.POHODA* [online]. Jihlava: STORMWARE, © 2012. 23. 3. 2016 [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/priloha-k-ucetni-zaverce-od-roku-2016/>

SOFT BOOKS. Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu. *Změny zákonů* [online]. Praha: Soft Books, 2017 [cit. 1. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.zmenyzakonu.cz/vyber.aspx?k=593%2f1992+Sb.>

Seznam příloh

Příloha A: Účtová osnova

Příloha B: Rozvaha v plném rozsahu

Příloha C: Výkaz zisku a ztráty v druhovém členění

Príloha A: Účtová osnova

VZOROVÝ ÚČTOVÝ ROZVRH pro podnikatele (pro potreby učebnice Účetnictví)

082 - Oprávky k hmotným movitým věcem a jejich souborům	097 - Opravná položka k zálohám na materiál	331 - Zaměstnanci
085 - Oprávky k píštěliským celkům trvalých porostů	198 - Opravná položka k zálohám na zvířata	333 - Ostatní závazky vůči zaměstnancům
086 - Oprávky k dospělým zvířatům a jejich skupinám	199 - Opravná položka k zálohám na zboží	335 - Pohledávky za zaměstnanci
089 - Oprávky k jinému dlouhodobému hmotnému majetku		336 - Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění
09 - Opravné položky k dlouhodobému majetku	Účtová třída 2 -	34 - Zúčtování daní a dotací
091 - Opravná položka k dlouhodobému nehmotnému majetku	KRÁTKODOBÝ FINANČNÍ MAJETEK	341 - Daň z příjmů
092 - Opravná položka k dlouhodobému hmotnému majetku	A PENĚŽNÍ PROSTŘEDKY	342 - Ostatní přímé daně
093 - Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému nehmotnému majetku	21 - Peněžní prostředky v pokladně	343 - Daň z příjmu
094 - Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému hmotnému majetku	211 - Pokladna	344 - Ostatní daně a poplatky
095 - Opravná položka k poskytnutým zálohám na dlouhodobý majetek	22 - Peněžní prostředky na účtech	346 - Dotace ze státního rozpočtu
096 - Opravná položka k dlouhodobému finančnímu majetku	221 - Bankovní účty	347 - Ostatní dotace
097 - Oceňovací rozdíly k nabytému majetku	23 - Krátkodobé úvěry	349 - Spojovací účet k DPH
098 - Oprávky k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku	231 - Krátkodobé úvěry	
	232 - Eskortní účty	35 - Pohledávky za společníky
Účtová třída 1 - ZÁSoby	24 - Krátkodobé finanční výpomoci	351 - Pohledávky - ovládaná nebo ovládající osoba
11 - Materiál	241 - Emitované krátkodobé dluhopisy	352 - Pohledávky - podstatný vliv
111 - Pořízení materiálu	249 - Ostatní krátkodobé finanční výpomoci	353 - Pohledávky za upsatými základními kapitál
112 - Materiál na skladě	25 - Krátkodobý finanční majetek	354 - Pohledávky za společníky při úhradě ztráty
119 - Materiál na cestě	251 - Mějtecké cenné papíry k obchodování	355 - Ostatní pohledávky za společníky obchodní korporace
12 - Zásoby vlastní činnosti	252 - Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly	
121 - Nedokončená výroba	253 - Dluhové cenné papíry k obchodování	358 - Pohledávky ke společníkům společnosti
122 - Polotovary	255 - Vlastní dluhopisy	
123 - Výrobky	256 - Dluhové cenné papíry se splatností do jednoho roku držané do splatnosti	36 - Závazky ke společníkům
124 - Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny	257 - Ostatní cenné papíry	361 - Závazky - ovládaná nebo ovládající osoba
13 - Zboží	259 - Porizování krátkodobého finančního majetku	362 - Závazky - podstatný vliv
131 - Pořízení zboží	26 - Převody mezi finančními účty	364 - Závazky ke společníkům při rozdělování zisku
132 - Zboží na skladě a v prodejnách	261 - Peníze na cestě	365 - Ostatní závazky ke společníkům obchodní korporace
139 - Zboží na cestě	29 - Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku	366 - Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti
15 - Poskytnuté zálohy na zásoby	291 - Opravná položka ke krátkodobému finančnímu majetku	367 - Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů
151 - Poskytnuté zálohy na materiál		37 - Jiné pohledávky a závazky
152 - Poskytnuté zálohy na zvířata	Účtová třída 3 - ZÚČTOVACÍ VZTAHY	371 - Pohledávky z prodeje závodu
153 - Poskytnuté zálohy na zboží	31 - Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)	372 - Závazky z koupě závodu
19 - Opravné položky k zásobám	311 - Odběratelé	373 - Pohledávky a závazky z pevných termínových operací
191 - Opravná položka k materiálu	313 - Pohledávky za eskontované cenné papíry	374 - Pohledávky z nájmu a pachtu
192 - Opravná položka k nedokončené výrobě	314 - Poskytnuté provozy zálohy	375 - Pohledávky z emitovaných dluhopisů
193 - Opravná položka k polotovarům	315 - Ostatní pohledávky	376 - Nakoupené opce
194 - Opravná položka k výrobkům	32 - Závazky (krátkodobé)	377 - Prodané opce
195 - Opravná položka k mladým a ostatním zvířatům a jejich skupinám	321 - Dodavatelé	378 - Jiné pohledávky
196 - Opravná položka ke zboží	322 - Směnky k úhradě	379 - Jiné závazky
	324 - Přijaté provozy zálohy	
	325 - Ostatní závazky	
	33 - Zúčtování se zaměstnanci a institucemi	

VZOROVÝ ÚČTOVÝ ROZVRH pro podnikatele (pro potřeby učebnice Účetnictví)

38 - Přehodně účty aktiv a pasiv	473 - Emitované dluhopisy	552 - majetku	601 - Tržby za vlastní výrobky
381 - Náklady příštích období	474 - Závazky z nájmu a pachtu	553 - Tvorbou a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů	602 - Tržby z prodeje služeb
382 - Komplexní náklady příštích období	475 - Dlouhodobé přijaté zálohy	554 - Tvorba a zúčtování ostatních rezerv	604 - Tržby za zboží
383 - Výdaje příštích období	478 - Dlouhodobé srážky k úhradě	555 - Tvorba a zúčtování komplexních nákladů příštích období	64 - Jiné provozní výnosy
384 - Výnosy příštích období	479 - Jiné dlouhodobé závazky	557 - Zúčtování oprávek k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku	641 - Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
385 - Příjmy příštích období	48 - Odložený daňový závazek a pohledávka	558 - Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek v provozní činnosti	642 - Tržby z prodeje materiálu
388 - Dohadné účty aktivní	481 - Odložený daňový závazek a pohledávka	559 - Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní činnosti	644 - Smluvní pokuty a úroky z prodlení
389 - Dohadné účty pasivní	49 - Individuální podnikatel	56 - Finanční náklady	646 - Výnosy z odepsaných pohledávek
39 - Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování	491 - Účet individuálního podnikatele	561 - Prodané cenné papíry a podíly	647 - Mímerádné provozní výnosy
391 - Opravná položka k pohledávkám	Účtová třída 5 - NÁKLADY	562 - Úroky	648 - Ostatní provozní výnosy
395 - Vnitřní zúčtování	50 - Spotřebované náklady	563 - Kursové zisky	66 - Finanční výnosy
398 - Spojovací účet při sdružení	501 - Spotřeba materiálu	564 - Náklady z přecenění cenných papírů	661 - Tržby z prodeje cenných papírů a podílů
Účtová třída 4 - KAPITÁLOVÉ ÚČTY	502 - Spotřeba energie	565 - Náklady z finančního majetku	662 - Úroky
ADLOUHODOBÉ ZÁVAZKY	503 - Spotřeba ostatních reskladovatelem dodávek	566 - Náklady z derivátových operací	663 - Kursové zisky
41 - Základní kapitál a kapitálové fondy	504 - Prodané zboží	567 - Mimořádné finanční náklady	664 - Výnosy z přecenění cenných papírů
411 - Základní kapitál	51 - Služby	568 - Ostatní finanční výnosy	665 - Výnosy z finančního majetku
412 - Ážio	511 - Opravy a udržování	569 - Marže a škody na finančním majetku	666 - Výnosy z derivátových operací
413 - Ostatní kapitálové fondy	512 - Cestovné	57 - Rezervy a opravné položky ve finanční oblasti	667 - Mímerádné finanční výnosy
414 - Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků	513 - Náklady na reprezentaci	574 - Tvorba a zúčtování finančních rezerv	668 - Ostatní finanční výnosy
416 - Rozdíly z ocenění při přeměnách obchodních korporací	518 - Ostatní služby	579 - Tvorba a zúčtování opravných položek ve finanční činnosti	69 - Převodové účty
417 - Rozdíly z přeměn obchodních korporací	52 - Osobní náklady	58 - Změna stavu zásob vlastní činnosti a akcie	697 - Převod provozních výnosů
418 - Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách obchodních korporací	521 - Mzdy náklady	581 - Změna stavu nedokončené výroby	698 - Převod finančních výnosů
419 - Změny základního kapitálu	522 - Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti	582 - Změna stavu polotovárů	699 - Výnosy hospodářských středisk
42 - Fundy ze zisku a převletem výsledek hospodaření	523 - Odúrný členění orgánů obchodních korporací	583 - Změna stavu výrobků	Účtová třída 7 - ZÁVĚROVÉ
421 - Rezervní fondy	524 - Základní sociální a zdravotní pojištění	584 - Změna stavu zvířat	A PODROZVAHOVÉ ÚČTY
422 - Nedělitelný fond	525 - Ostatní sociální pojištění	585 - Aktivace materiálu a zboží	70 - Účty rozvažné
423 - Ostatní fondy	526 - Zdravotní a sociální poj. individuálního podnikatele	586 - Aktivace vnitropodnikových služeb	701 - Počáteční účet rozvažný
426 - Jiný výsledek hospodaření minulých let	527 - Základní sociální náklady	587 - Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku	702 - Konečný účet rozvažný
428 - Nerozdělený zisk minulých let	528 - Ostatní sociální náklady	588 - Aktivace dlouhodobého hmotného majetku	71 - Účet zisků a ztrát
429 - Neunázená ztráta minulých let	53 - Daně a poplatky	59 - Daně z příjmů, převodové účty a rezervy na daně z příjmů	710 - Účet zisků a ztrát
43 - Výsledek hospodaření	54 - Jiné provozní náklady	591 - Daně z příjmů	75 až 79 - Podrozvahové účty
431 - Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	541 - Zásahová cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	592 - Dan z příjmů odložená	Účtové třídy 8 a 9 - VNITROPODNIKOVÉ ÚČETNICTVÍ
432 - Zůchty na podíly na zisku	542 - Prodaný materiál	593 - Tvorba a zúčtování rezervy na daně z příjmů	80 - Účet rozvažný
45 - Rezervy	543 - Dary	595 - Dodatečné odvody daně z příjmů	90 - Účet rozvažný
451 - Rezervy podle zvláštních právních předpisů	544 - Smluvní pokuty a úroky z prodlení	596 - Převod podílu na výstředku hospodaření společně	95 - Účet rozvažný
453 - Rezerva na daně z příjmů	546 - Odpis pohledávek	597 - Převod provozních nákladů	99 - Účet rozvažný
459 - Ostatní rezervy	547 - Mimořádné provozní náklady	598 - Převod finančních nákladů	99 - Účet rozvažný
46 - Dlouhodobé závazky k úvěrovým institucím	548 - Ostatní provozní náklady	599 - Náklady hospodářských středisk	
461 - Dlouhodobé úvěry	549 - Manka a škody z provozní činnosti		
47 - Dlouhodobé závazky	55 - Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti		
471 - Dlouhodobé závazky - ovládaná nebo ovládající osoba	551 - Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného		
472 - Dlouhodobé závazky - podpisovaný vliv			

Příloha B: Rozvaha v plném rozsahu

Zpracováno v souladu s vyhláškou č.
500/2002 Sb. ve znění pozdějších
předpisů

**ROZVAHA
(BALANCE)**

ke dni dd.mm.2016

(v celých tisících Kč)

IČ

Obchodní firma
nebo jiný název
účetní jednotky

Sídlo, bydliště
nebo místo
podnikání účetní
jednotky

označ a	AKTIVA b	řád c	Běžné účetní období			Min.úč. období
			Brutto 1	Korekce 2	Netto 3	Netto 4
	AKTIVA CELKEM (ř. 02 + 03 + 37 + 74)	001	0	0	0	0
A.	Pohledávky za upsaný základní kapitál	002			0	
B.	Dlouhodobý majetek (ř. 04 + 14 + 27)	003	0	0	0	0
B. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek (ř. 05 + 06 + 09 + 010 + 011)	004	0	0	0	0
B. I. 1	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	005			0	
2	Ocenitelná práva	006	0	0	0	0
	<i>B.I.2.1. Software</i>	007			0	
	<i>B.I.2.2. Ostatní ocenitelná práva</i>	008			0	
3	Goodwill	009			0	
4	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	010			0	
5	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek a nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	011	0	0	0	0
	<i>B.I.5.1. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek</i>	012				
	<i>B.I.5.2. Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek</i>	013			0	
B. II.	Dlouhodobý hmotný majetek (ř. 15 + 18 + 19 + 20 + 24)	014	0	0	0	0
B. II. 1	Pozemky a stavby	015	0	0	0	0
	<i>B.II.1.1. Pozemky</i>	016			0	
	<i>B.II.1.2. Stavby</i>	017				
2	Hmotné movité věci a soubory movitých věcí	018			0	
3	Oceňovací rozdíl k nabytému majetku	019				
4	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	020	0	0	0	0
	<i>B.II.4.1. Pěstitelské celky trvalých porostů</i>	021			0	
	<i>B.II.4.2. Dospělá zvířata a jejich skupiny</i>	022			0	
	<i>B.II.4.3. Ostatní dlouhodobý hmotný majetek</i>	023			0	
5	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek a nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	024	0	0	0	0
	<i>B.II.5.1. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek</i>	025				
	<i>B.II.5.2. Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek</i>	026			0	
B. III.	Dlouhodobý finanční majetek (ř. 28 až 34)	027	0	0	0	0
B. III. 1	Podíly - ovládaná nebo ovládající osoba	028			0	
2	Zápůjčka a úvěry - ovládaná nebo ovládající osoby	029			0	

3	Podíly - podstatný vliv	030			0	
4	Zápůjčka a úvěry - podstatný vliv	031			0	
5	Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly	032			0	
6	Zápůjčky a úvěry - ostatní	033			0	
7	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	034	0	0	0	0
	B.III.7.1. Jiný dlouhodobý finanční majetek	035				
	B.III.7.2. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek	036			0	

označ a	AKTIVA b	řád c	Běžné účetní období			Min.úč. období
			Brutto 1	Korekce 2	Netto 3	Netto 4
C.	Oběžná aktiva (ř. 38 + 46 + 68 + 71)	037	0	0	0	0
C. I.	Zásoby (ř. 39 + 40 + 41 + 44 + 45)	038	0	0	0	0
C. I. 1	Materiál	039				
	2 Nedokončená výroba a polotovary	040				
	3 Výrobky a zboží	041	0	0	0	0
	C.I.3.1. Výrobky	042				
	C.I.3.2. Zboží	043				
	4 Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny	044				
	5 Poskytnuté zálohy na zásoby	045				
C. II.	Pohledávky (ř. 47 + 57)	046	0	0	0	0
C. II. 1	Dlouhodobé pohledávky	047	0	0	0	0
	C.II.1.1. Pohledávky z obchodních vztahů	048				
	C.II.1.2. Pohledávky - ovládaná nebo ovládající osoba	049				
	C.II.1.3. Pohledávky - podstatný vliv	050				
	C.II.1.4. Odložená daňová pohledávka	051				
	C.II.1.5. Pohledávky - ostatní	052	0	0	0	0
	C.II.1.5.1. Pohledávky za společníky	053				
	C.II.1.5.2. Dlouhodobé poskytnuté zálohy	054				
	C.II.1.5.3. Dohadné účty aktivní	055				
	C.II.1.5.4. Jiné pohledávky	056				
	2 Krátkodobé pohledávky	057	0	0	0	0
	C.II.2.1. Pohledávky z obchodních vztahů	058				
	C.II.2.2. Pohledávky - ovládaná nebo ovládající osoba	059				
	C.II.2.3. Pohledávky - podstatný vliv	060				
	C.II.2.4. Pohledávky - ostatní	061	0	0	0	0
	C.II.2.4.1. Pohledávky za společníky	062				
	C.II.2.4.2. Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	063				
	C.II.2.4.3. Stát - daňové pohledávky	064				
	C.II.2.4.4. Krátkodobé poskytnuté zálohy	065				
	C.II.2.4.5. Dohadné účty aktivní	066				
	C.II.2.4.6. Jiné pohledávky	067				
C. III.	Krátkodobý finanční majetek (ř. 69 až 70)	068	0	0	0	0
C. III. 1	Podíly - ovládaná nebo ovládající osoba	069				
	2 Ostatní krátkodobý finanční majetek	070				
C. IV.	Peněžní prostředky (ř. 72 až 73)	071	0	0	0	0
C. IV. 1	Peněžní prostředky v pokladně	072				
	2 Peněžní prostředky na účtech	073				
D. I.	Časové rozlišení (ř. 75 až 77)	074	0	0	0	0
D. I. 1	Náklady příštích období	075				
	2 Komplexní náklady příštích období	076				
	3 Příjmy příštích období	077				

označ	PASIVA	řád	Běžné úč.	Min.úč.
a	b	c	období	období
			5	6
	PASIVA CELKEM (ř. 79 + 101 + 141)	078	0	0
A.	Vlastní kapitál (ř. 80 + 84 + 92 + 95 + 99 + 100)	079	0	0
A. I.	Základní kapitál (ř. 81 až 73)	080	0	0
1	Základní kapitál	081		
2	Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly (-)	082		
3	Změny základního kapitálu	083		
A. II.	Ážio (ř. 85 až 86)	084	0	0
A. II. 1	Ážio	085		
2	Kapitálové fondy	086	0	0
	A.II.2.1.Ostatní kapitálové fondy	087		
	A.II.2.2. Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků	088		
	A.II.2.3. Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách obchodních korporací	089		
	A.II.2.4. Rozdíly z přeměn obchodních korporací	090		
	A.II.2.5.Rozdíly z ocenění při přeměnách obchodních korporací	091		
A. III.	Fondy ze zisku (ř. 93 + 94)	092	0	0
A. III. 1	Ostatní rezervní fondy	093		
2	Statutární a ostatní fondy	094		
A. IV.	Výsledek hospodaření minulých let (ř. 96 + 98)	095	0	0
A. IV. 1	Nerozdělený zisk minulých let	096		
2	Neuhrazená ztráta minulých let	097		
3	Jiný výsledek hospodaření minulých let	098		
A. V.	Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-) (ř. 01 - (+ 80 + 84 + 92 + 95 + 100 + 101 + 141))	099	0	0
A. VI.	Rozhodnuto o zálohové výplatě podílu na zisku	100		
B. + C.	Cizí zdroje (ř. 102 + 107)	101	0	0
B. I.	Rezervy (ř. 103 až 106)	102	0	0
B. I. 1	Rezerva na důchody a podobné závazky	103		
2	Rezerva na daň z příjmů	104		
3	Rezervy podle zvláštních právních předpisů	105		
4	Ostatní rezervy	106		
C.	Závazky (ř. 108 + 123)	107	0	0
C. I.	Dlouhodobé závazky (ř. 109 + 112 + 113 + 114 +115 + 116 + 117 + 118 + 119)	108	0	0
C. I. 1	Vydané dluhopisy	109	0	0
	C.I.1.1. Vyměnitelné dluhopisy	110		
	C.I.1.2. Ostatní dluhopisy	111		
2	Závazky k úvěrovým institucím	112		
3	Dlouhodobé přijaté zálohy	113		
4	Závazky z obchodních vztahů	114		
5	Dlouhodobé směnky k úhradě	115		
6	Závazky - ovládaná nebo ovládající osoba	116		
7	Závazky - podstatný vliv	117		
8	Odložený daňový závazek	118		
9	Závazky - ostatní	119	0	0
	C.I.9.1. Závazky ke společníkům	120		
	C.I.9.2. Dohadné účty pasivní	121		
	C.I.9.3. Jiné závazky	122		

označ	PASIVA	řád	Běžné úč.	Min.úč.
a	b	c	období 5	období 6
C. II.	Krátkodobé závazky (ř. 124 + 127 + 128 + 129 + 130 + 131 + 132 + 133)	123	0	0
C. II. 1	Vydané dluhopisy	124	0	0
	<i>C.II.1.1. Vyměnitelné dluhopisy</i>	125		
	<i>C.II.1.2. Ostatní dluhopisy</i>	126		
2	Závazky k úvěrovým institucím	127		
3	Krátkodobé přijaté zálohy	128		
4	Závazky z obchodních vztahů	129		
5	Krátkodobé směnky k úhradě	130		
6	Závazky - ovládaná nebo ovládající osoba	131		
7	Závazky - podstatný vliv	132		
8	Závazky ostatní	133	0	0
	<i>C.II.8.1. Závazky ke společníkům</i>	134		
	<i>C.II.8.2. Krátkodobé finanční výpomoci</i>	135		
	<i>C.II.8.3. Závazky k zaměstnancům</i>	136		
	<i>C.II.8.4. Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění</i>	137		
	<i>C.II.8.5. Stát - daňové závazky a dotace</i>	138		
	<i>C.II.8.6. Dohadné účty pasivní</i>	139		
	<i>C.II.8.7. Jiné závazky</i>	140		
D. I.	Časové rozlišení (ř. 142 + 143)	141	0	0
D. I. 1	Výdaje příštích období	142		
2	Výnosy příštích období	143		
Právní forma účetní jednotky :				
Předmět podnikání nebo jiné činnosti :				
Okamžik sestavení	Podpisový záznam osoby odpovědné za sestavení účetní závěrky	Podpisový záznam statutárního orgánu nebo fyzické osoby, která je účetní jednotkou		

Zdroj: uctovani.net, 2017

Příloha C: Výkaz zisku a ztráty v druhovém členění

Zpracováno v souladu s vyhláškou č. 500/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů		VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY		Obchodní firma nebo jiný název účetní jednotky	
		ke dni dd.mm.2016			
		(v celých tisících Kč)			
		IČ		Sídlo, bydliště nebo místo podnikání účetní jednotky	
Výkaz zisku a ztráty v plném rozsahu - druhové členění					
Označení	TEXT	Číslo řádku	Skutečnost v účetním období		
			sledovaném	minulém	
a	b	c	1	2	
I.	Tržby z prodeje výrobků a služeb	01			
II.	Tržby za prodej zboží	02			
A.	Výkonová spotřeba (ř. 04 + 05 + 06)	03	0	0	
A. 1	Náklady vynaložené na prodané zboží	04			
A. 2	Spotřeba materiálu a energie	05			
A. 3	Služby	06			
B.	Změna stavu zásob vlastní činnosti	07			
C.	Aktivace	08			
D.	Osobní náklady (ř. 10 + 11)	09	0	0	
D. 1.	Mzdové náklady	10			
D. 2.	Náklady na sociální zabezpečení, zdravotní pojištění a ostatní náklady	11	0	0	
D. 2. 1.	Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	12			
D. 2. 2.	Ostatní náklady	13			
E.	Úpravy hodnot v provozní oblasti (ř. 15 + 18 + 19)	14	0	0	
E. 1.	Úpravy hodnot dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	15			
E. 1. 1.	Úpravy hodnot dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku - trvalé	16			
E. 1. 2.	Úpravy hodnot dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku - dočasné	17			
E. 2.	Úpravy hodnot zásob	18			
E. 3.	Úpravy hodnot pohledávek	19			
III.	Ostatní provozní výnosy (ř. 21 + 22 + 23)	20	0	0	
III. 1.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	21			
III. 2.	Tržby z prodeje materiálu	22			
III. 3.	Jiné provozní výnosy	23			
F.	Ostatní provozní náklady (ř. 25 až 29)	24	0	0	
F. 1.	Žústatková cena prodaného dlouhodobého majetku	25			
F. 2.	Žústatková cena prodaného materiálu	26			
F. 3.	Daně a poplatky	27			
F. 4.	Rezervy v provozní oblasti a komplexní náklady příštích období	28			
F. 5.	Jiné provozní náklady	29			
*	Provozní výsledek hospodaření (ř. 01 + 02 - 03 - 07 - 08 - 09 - 14 + 20 - 24)	30	0	0	

Označení a	TEXT b	Číslo řádku c	Skutečnost v účetním období	
			sledovaném 1	minulém 2
IV.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku - podíly (ř. 32 +33)	31	0	0
IV. 1.	Výnosy z podílů - ovládaná nebo ovládající osoba	32		
IV. 2.	Ostatní výnosy z podílů	33		
G.	Náklady vynaložené na prodané podíly	34		
V.	Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku (ř. 36 +37)	35	0	0
V. 1.	Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku	36		
V. 2.	Ostatní výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku	37		
H.	Náklady související s ostatním dlouhodobým finančním majetkem	38		
VI.	Výnosové úroky a podobné výnosy (ř. 41 + 42)	39	0	0
VI. 1.	Výnosové úroky a podobné výnosy - ovládaná nebo ovládající osoba	40		
VI. 2.	Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	41		
I.	Úpravy hodnot a rezervy ve finanční oblasti	42		
J.	Nákladové úroky a podobné náklady (ř. 45 +46)	43	0	0
J. 1.	Nákladové úroky a podobné náklady - ovládaná nebo ovládající osoba	44		
J. 2.	Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	45		
VII.	Ostatní finanční výnosy	46		
K.	Ostatní finanční náklady	47		
*	Finanční výsledek hospodaření (ř. 31 - 34 + 35 - 38 + 39 - 42 - 43 + 46 - 47)	48	0	0
**	Výsledek hospodaření před zdaněním (ř. 30 + 48)	49	0	0
L.	Daň z příjmů za běžnou činnost (ř. 51 + 52)	50	0	0
L. 1	Daň z příjmů splatná	51		
L. 2	Daň z příjmů odložená	52		
**	Výsledek hospodaření po zdanění (ř. 59 - 50)	53	0	0
M.	Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům	54		
***	Výsledek hospodaření za účetní období (ř. 53 - 54)	55	0	0
*	Čistý obrát za účetní období = I. + II. + III. + IV. + V. + VI. + VII.	56	0	0
Okamžik sestavení	Podpisový záznam osoby odpovědné za sestavení účetní závěrky	Podpisový záznam statutárního orgánu nebo fyzické osoby, která je účetní jednotkou		

Zdroj: uctovani.net, 2017

ABSTRAKT

BRABCOVÁ, Tereza. *Pohledávky po splatnosti z hlediska účetního a daňového*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 68 s., 2017.

Klíčová slova: pohledávky, pohledávky po splatnosti, opravné položky, účetní specifika, daňová specifika.

Tato bakalářská práce je zaměřena na analýzu účetních a daňových specifík pohledávek po splatnosti a opravných položek. Hlavním obsahem teoretické části je charakteristika pohledávek, opravných položek a odpisu pohledávek. Dále je teoretická část zaměřena na vývoj zákona o rezervách od roku 1992 a vykazování pohledávek v účetních výkazech.

V praktické části jsou nejdříve zobrazeny dopady změn v zákoně o rezervách na finanční pozici, výkonnost a vybrané finanční ukazatele. Poté následuje kvantifikace hodnot daných ukazatelů fiktivního podniku a jejich komparace.

ABSTRACT

BRABCOVÁ, Tereza. *Accounting and tax aspects of overdue receivables*. Bachelor thesis. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia in Pilsen, 68 s., 2017.

Key words: receivables, overdue receivables, allowance, accounting specificities, tax specificities.

This bachelor thesis is aimed at the analysis of accounting and tax specific of overdue receivables and allowances. The main content of the theoretical part is characterization of receivables, allowances and depreciation. Then is theoretical part focused on development of Act on reserves from 1992 and reporting claims in Financial Statements.

Practical part includes impacts of changes in Act on reserves on financial position, efficiency and selected financial indicators at first. Then bachelor thesis includes quantification values of these economics indicators fictitious company and their comparison.